ذکر اللہ
قرآن کی روشنی میں

لَا اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہ

ઝિક્રુલ્લાહ
કુર્આન કી રૌશનીમેં

(સંકલન)

ડો. સૈયદ અશરફ યદુલ્લાહી

ક़ૌમે મહેદવિયા કી અ़ઝ़ીમ વ બુલંદ શખ્સીયત્

આફ્તાબે ક़ૌમ

મૌલ્વી નજમુદ્દીન સાહબ

યદુલ્લાહી (મર્હુમ)

કે નામ જીન કે ફ્ને ફિક્રે - ઈલ્મ કા

સાયા બચપન મેં મુઝ પર છાયા રહા.

જીનકા ક़ૌલ થા કે

'ઈસ્લામ મહેદવિયત કે બગ़ૈર

નામુક્મ્મલ હૈ'.

અરબી અલ્ફાઝ़ કે સહી તલ્ફ્ફુઝ़ કે લિયે દી ગઈ નિશાનિયાં

અ઼ ع	જ ج
સ઼ ص	ઝ઼ ز
ક઼ ق	ઝ઼ ذ
ત ط	ઝ઼ ظ
	ઝ઼ ض

દીબાચા

અર્જ

રહનુમાએ મિલ્લત, મુફસ્સિરે કુર્આન, સાહબે તફસીરુલ્મહેમૂદ
ફી તનજીલુલ્મા'બૂદ મૌલાના હઝરત સૈયદ મહમૂદ સાહબ અકેલવી
મૌલવી ફાઝિલ, નાગપૂર યુનિવર્સીટી, એહલે હૈદ્રાબાદ

બિરાદરમ, મૌલાના મૌલ્વી હઝ઼રત સૈયદ રવશનમિયાં સાહબ, યદુલ્લાહી, જાદ. ફૈઝુહૂ, એહલે ડભોઈ, ગુજરાત, રૂકને મજલિસે ઉલ.માએ મહદવિયા હિન્દ, હિન્દો-પાક કી એક જાની પહેચાની શખ્સીયત હૈ. હઝ઼રત મૌલાના મવસૂફ કે ફરજંદ ડાક્ટર જનાબ સૈયદ અશરફ સાહબ, યદુલ્લાહી, જાદ. ઈલ્મુહૂ કો, ઈલ્મી ઝૌક઼ો શૌક઼ મૌલાના મવસૂફ કી સ઼ોહબત, ઈતાઅ઼ત ઔર કુરબત સે હ઼ાસિ઼લ હુવા, ડાક્ટર સાહબ કો બચપનહી સે ઈલ્મી મુતાલિઆ તેહકીકો તદકીક કા શૌક રહા હૈ.

દેખને મેં યહી આતા હૈ કે જબભી યે સાલેહ નવજવાન ડૉ. સૈયદ અશરફ યદુલ્લાહી, ઉલમાએ દીને મતીન સે મુલાકાત કરતે હૈં, અપને ઈલ્મ કી તિશ્નગી કો દૂર કરને કી કોશિશ કરતે હૈં. ઈનકી બાત બોહત હી પુર મગ઼ઝ (ઠોસ) ઔર ઈલ્મી મૌઝૂઆ઼ત પર મુહીત રહેતી હૈ ઔર મઝ઼હબે હ઼ક્કા઼ કે મુખ્ત-લિફ મઝ઼ામીન (વિષય) પર બેથકાન લિખને ઔર કહેને કી સ઼લાહિ઼યત ભી રખતે હૈં. ગુજરાત કે બાશિંદે હોને કે બાવજૂદ ઉર્દુ ઝુબાન કે એક બેહતરીન હરદિલ અઝીઝ મુક઼ર્રિર ભી હૈ.

ઈન્હોંને અપની ઝાતી સ઼લાહિ઼યતોં ઔર તેહ઼કીક઼ાત કા મુઝ઼ાહેરા અપની તાલીફ 'ઝિક્રુલ્લાહ કુર્આન કી રૌશની મેં' મેં કિયા હૈ, જીસસે ઉનકે જો઼રે ક઼લમ ઔર સ઼લાહિ઼યતોં કા પતા ચલતા હૈં. કિતાબ ઝિક્રુલ્લાહ કુર્આન કી રૌશની મેં કે અહમતરીન તીન ઉ઼ન્વાનાત હૈં (૧) સુબૂતે મહેદી ઔર ફરાઈઝે વિલાયતે મુહંમદિયા કે બયાન મેં (૨) ઝિક્રુલ્લાહ કુર્આન કી રૌશની મેં (૩) ઝિક્રુલ્લાહ 'ઈન્સાફનામે' કે હવાલે સે. ઔર ઈન અહમ્ અબ્વાબ કે ઝૈલી અબ્વાબ ઈસ તરતીબ સે હૈં, ઝિક્રેકસીર, ઝિક્રે દવામ કા હુકમ, ઝિક્રુલ્લાહ કે મખ્સૂસ અવકાત, ઝિક્રુલ્લાહ કે ફવાઈદ. ઈન અહમ્ ઉ઼ન્વાનાત પર ઈન્હોંને સૈર હ઼ાસિ઼લ બહસ કી હૈ.

ડાક્ટર જનાબ સૈયદ અશરફસાહબ યદુલ્લાહી ને મૌજુદા દૌર કી લાદીનિયત ઔર મઝહબ-બેજા઼રી સે બચાને કે લિયે વકત કી એક અહમ ઝુરૂરત કો પૂરા કિયા હૈ.

અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ હૈ કે મુઅલ્લિફ કો જઝ઼ાએ ખૈર અ઼તા ફર્માએ ઔર ક઼ૌમ કે નૌજવાનોં કો ઈસ કિતાબ કો સમઝકર પઢને ઔર ઉસ પર અ઼મલ કરને કી તૌફિક અતા ફર્માયે.

- સૈયદ મહમૂદ 'અકેલવી'

તકરીઝ ઔર દુઆઈયા કલિમાત
અઝ્

પીરોમુર્શીદ, મૌલાના મૌલ્વી હઝરત સૈયદ રવશનમિયાં સાહબ, મદ્દુલ્લાહી
સજ્જાદા દાયરએ મહેદવિયા પાંજણીગરવાડ, ડભોઈ.

હ્મ્દો તસ્બીહ, ઝિક્રે જમાલો કમાલ કે લાયક ઝાતે તકદ્દુસ-સિફાત ખુદાએ કરીમ હૈ. ઉસને ઝિક્રકે લિયે ઈન્સાન કો ઝુબાનો દિલ અતા કિયે. સાંસો કે ઝરીયે ઝીંદગી કો બંદગી કી પાકી અતાકી. ઝિક્રુલ્લાહ કી નેઅમત બખ્શી. અપને ઝિક્રસે શુક્રો એહસાનમંદી પેશ કરને કા હુકમ દિયા.

ઔર ફર્માયા

યા ઐયુહલ્લઝીન આમનુઝ્કુરુલ્લાહ ઝિક્રન્ કસીરા

ઔર ફર્માયા

ફઝ્કુરૂની અઝ્કુર્કુમ વશકુરૂલી વલા તકફૂરૂન

લાખોં દુરૂદો સલામ રસૂલો મહેદી પર, જીનકે વસીલેસે હમેં ઝિક્રુલ્લાહ કા તરીકા મિલા - ખુદાએતઆલાસે હમારે નબી સ.અ. કો તાલીમો-માહિયતે 'ઝિક્રુલ્લાહ' પહોંચી યાને 'ઝિક્રે ખફી કી તાલીમ' ઔર આપને યે ઝિક્રે ખફી કી તાલીમ કો બારે અમાનત કે તૌર પર હ. ખિઝ્ર અ.સ. કો સૌંપકર યે તાલીમે રૂહાની, તરીકએ ઝિક્રે ખફી, મહેદીએ મવઉદ મુરાદુલ્લાહ કે સિપુર્દ કરને કા હુકમ દિયા. હ. ખિઝ્ર અ.સ. ને યે અમાનત શેખ દાનિયાલ ખિઝ્રી કી હાઝિરી મેં જૌનપૂર કી ખોખરી મસ્જીદમેં મેહદી અ.સ. કો પહોંચા કર મેહદી અ.સ.કી તસ્દીક કી ઉનસે બૈત કી ઔર ઝિક્રે ખફી કી તાલીમ ભી હાસિલ કી ઔર વહી ઝિક્રુલ્લાહ કી તાલીમ મેહદી અ.સ.સે અસ્હાબે મહેદી, તાબઈન, તબ-તાબઈન સે હોતી હુઈ હમ તક પહોંચી.

મેરે ફરઝંદે અર્જુમંદ તુલ્ઉમ્રુહૂ, સૈયદ અશરફ સલ્લ.મ.હૂ ને અપની તાલીફ ઝિક્રુલ્લાહ કુર્આન કી રૌશનીમેં, અલ્લાહ કે ફર્માન, હદીસે નબી (સ.અ.) ઔર ઈમામુના મેહદી (અ.સ.) કી નકલે શરીફ પેશ કરતે હુવે પુરઝોર દલીલોં કે સાથ અપને ખાસ અંદાજ મેં, આમ ફહમ તરીકે સે, ઝિક્રુલ્લાહ કે હર પહેલુ કો સમઝાયા હૈ. જો લોગ ઠંડે દિલસે સોચતે ઔર ગૌરોફિક્ર કરતે હૈં, ઉનકે લિયે ઝિક્રુલ્લાહ કી અહમીયતો ફર્ઝીયત કો સમઝને કે લિયે યે એક મુફીદ કિતાબ સાબિત હોગી. જીસે પઢકર આમ આદમી ભી સમઝ સકતા હૈ કે ઝિક્રુલ્લાહ ફર્ઝ હૈ તો ક્યું ફર્ઝ હૈ, ઉસકે ખાસ વક્ત

ક્યા હૈ ? ઉસકા તરીક़ા ક્યા હૈ ? ઔર પાબંદી સે ઝિક્રુલ્લાહ કિયા જાય તો ક્યા ક્યા ને'મતેં અલ્લાહ અતા ફર્માયેગા ઔર અગર ગ़ફલત કી જાયે તો ગ़ાફિલ દુન્યાઓ આખિરત મેં કિસ અંજામ કો પહોંચેગા.

ઝ़ાહિર હૈ કે યે સબ કુર્આન, અહ़ાદીસ ઔર તફસીર કી રૌશની મેં બયાન કિયા ગયા હૈ, ઈસલિયે કિસી ભી 'મોમિને સ़ાદિક़' કે લિયે યે કિતાબ એક ઐસે ચિરાગ़े હિદાયત ઔર મશ્અ़લે-નૂર કા કામ કરેગી, જિસસે વહ સિરાતે મુસ્તક़ીમ પર આસાની સે ચલ સક્તે હૈ.

ઈસ તરહ જો ઈન બાતોં સે વાક़िફ નહીં હૈ ઉન લોગોંકો યે કિતાબ બહુત ફાયદા પહોંચાનેવાલી ઔર જો વાક़िફ હૈં ઉનકે લિયે હૌસ़લા બઢાનેવાલી સાબિત હોગી. મેરા યક़ીન હૈ કે ઈસ કિતાબ કો પઢકર કિસીભી ખુદાકેબંદે કા શૌક ઔર દિલી લગાવ ઝિક્રુલ્લાહ કે તરફ હો સકતા હૈ ઔર વો ઈસ રાસ્તે પર અમલન્ ચલને કી કોશિશ કરે તો બફર્માને ઈમામ મેહદી (અ.સ.)

"ચુપ ચુપ કરો સાચ મૂચ હો જાય"

ઔર

"રાસ્તે કા ચલનેવાલા પહોંચનેવાલે કે બરાબર હૈ"

કે મુત़ાબિક़ ઝિક્રુલ્લાહ કરને વાલે ઝાકિર કા શુમાર મોમિનોં મેં હો સકતા હૈ, અગર ફ઼ઝ़્લે ખુદાવંદી હો જાય તો વો ખુદા કે ઈરફ઼ાનો પહેચાન કે રાસ્તે પર દરજા બ દરજા તરક્કી કરતા હુવા આસાનીસે કુર્બે ઈલાહી ભી હ़ાસ़िલ કરને મેં કામ્યાબ હો સકતા હૈ, ખુદા કી ઝાત કો હ़ાસ़िલ કર સકતા હૈ, જિસે ઈરફ઼ાને ઈલાહી, મારેફ઼તે ખુદા કહતે હૈં. ફર્માને મેહદી મવ઼ુદ (અ.સ.) હૈ .....

મોમિન વો હૈ જો ખુદાકો દેખે, સરકી આંખસે યા દિલ કી આંખસે, યા ખ્વાબમેં, યા ઈસ સિફ઼ત કી સચ્ચી તલબ રખ્ખે

ઈમામુના (અ.સ.) ને ખુદા કે હુકમ સે તલબે દીદારે ખુદા ફર્ઝ़ કી. તલબ પૈદા કરને કે લિયે ઝિક્રુલ્લાહ બહુત ઝ़ુરૂરી હૈ, જો નસ્સે કુર્આન સે સાબિતો ફર્ઝ़ હૈ, ઝિક્રસે સચ્ચી તલબે દીદાર બઢતી હૈ, ઝિક્ર કરને સે નૂરેઈમાન રૂહો-દિલમેં પૈદા હોગા.

ફર્માને મહેદી અ.સ. હૈ

કુર્આન કો સમઝને કે લિયે નૂરે ઈમાન બસ કાફી હૈ

કુર્આનભીનુર

યા અય્યુહન્નાસુ કદજાઅ.કુમ બુરહાનુમ્ મિર્રબ્બિકુમ
વ અન્ઝલ્ના ઈલૈકુમ નૂરમ્ મુબીના (૧૭૫) સૂ નિસા

ઐ લોગો યકીનન્ તુમ્હારે પાસ. તુમ્હારે પરવરદિગાર કી તરફ સે એક દલીલ (મુહંમદ સ.અ. કી ઝાતે મુબારક) આ ચૂકી હૈ ઔર હમને તુમ્હારે પાસ એક નૂરેમુબીન (કુર્આન) ભેજા હૈ

ઝાતેખુદાભીનૂર

અલ્લાહુ નૂરુસ્સમાવાતિ વલ્અર્ઝ... આ. (૩૫) સૂ નૂર

અલ્લાહ તઆલા આસમાનોં ઔર ઝમીન કા નૂર હૈ

જબ કુર્આન કો સમઝને કે લિયે નૂરે ઈમાન કાફી હૈ તો ઝાતે ખુદાકી પહેચાન કે લિયે ભી નૂરે ઈમાન કાફી હોગા, બલ્કે બેહદ ઝુરૂરી ઔર ફર્માને મહેદી ઔર આયાતે કુર્આની સે સાબિત હુવા કે ઝાતે ખુદાકી પહેચાન કે લિયે નૂરે ઈમાન ઝુરૂરી હૈ ઔર ઝિક્રુલ્લાહ સે નૂરેઈમાન પૈદા હોતા હૈ. માલુમ હુવાકે ઝિક્રકે બગૈર સબકુછ લાહાસિલ હૈ. ઝિક્રુલ્લાહ સે નૂરે ઈમાન પૈદા હોતા હૈ, ઝિક્રુલ્લાહ સે બંદે ઔર રબમેં જો પર્દા હાઈલ હૈ વો હટ જાતા હૈ, ઝિક્રસે બંદા અપની નફી કરે તો ફનાઓ બકા કે જલ્વે નઝર આયેંગે. જબ બંદએ મોમીન ઝિક્રસે અપની ઝાત કી નફી કરતા હૈ તો ઉસકી મિસાલ આમ ફહમ અંદાઝ મેં ઐસી હૈ કે.......

મીટા દે આપની હસ્તી કો અગર કુછ મર્તબા ચાહે
કે દાનાખાક મે મિલકર ગુલોગુલ્ઝાર હોતા હૈ.

ઔર બંદે કા અપની ઝાત કી નફી કરના ફના નહીં બલ્કે જિંદએ જાવીદ હોના હૈ . યે ખાકી ઉન્સુર કા નૂરૂન અલાનૂર હોના હૈ. ઝિક્રુલ્લાહ સે ફના કા રાસ્તા મિલતા હૈ ઔર બકા કા રાસ્તા ખુલતા હૈ, ઝિક્રુલ્લાહ નહીં, તલબે દીદાર નહીં. તો ફિર બગૈર તલબ કે દીદાર કહાં ? અપને નફસો ઝાત કો છોડો તો ખુદા પાઓ - ખુદા દેખો, અપની તલબ જૈસી ઔર જિસ દર્જેકી હોગી, ઉસકી શાન હર આન નિરાલી નઝર આયેગી સરકી આંખસે, દિલકી આંખસે યા ખ્વાબમેં.

ઝિક્ર મેં કલ્મએ તૈયબ સે ઝાકિર અપને કો, અપની રૂહોદિલકો પાક કરતા હૈ. 'લાઈલાહા' કે મુકામે ગુફતની કો છોડકર ચશીદની દીદની ઔર ઉસસે

ભી આગે બઢ કર 'લાઈલાહા' શુદની કે દર્જે કો પાકર 'ઈલાહ' હો જાતા હૈ, તબ અન્વારો તજલ્લી કી બારિશ હોતી હૈ ઔર બંદા દીદારે ઈલાહી - કુર્બે ઈલાહી સે ફૈઝ્યાબ હોતા હૈ.

ફર્માને મહેદી 'મોમિન વહ હૈ જો ખુદા કો દેખે' પર કુર્આન સાદિક હૈ -

ફર્માને ઈલાહી હૈ

મનકાન. ફી હાઝિહી આ'અ્મા ફહુવ-ફિલ્આખિરતિ આ'મા વ અઝ.લ્લુસબીલા (૭૨) સૂ.બની ઈસરાઈલ

યહાં કા અંધા વહાંકા અંધા હૈ ઔર રાસ્તે કા ભટકા હુવા હૈ

ઔર સૂ. અન્આમ, આ - ૧૦૫ મેં ઈર્શાદિ ખુદાવન્દી હૈ

કદ જાઅ.કુમ બસાઈરૂ મિર્રબ્બિકુમ્, ફમન્ અબ્સ.ર. ફલિનફ્સિહી વમન્ અ.મિય. ફ.અલૈહા.

બિલાશુબા તુમ્હારે રબ કી તરફ સે (હકકો-ખુદાકો) દેખને કે તરીકે આ ચૂકે હૈં પસ જો શખ્સ (ખુદાકો) દેખલેગા વો અપના ફાયદા કરેગા ઔર જો અંધા રહેગા વો અપના નુકશાન કરેગા.

ઔર આં હઝરતને ભી ફર્માયા હૈ, હદીસે શરીફ હૈ

મન્ રઆની ફક્દ્ રાઅ.લ્ હક્ક્

જિસ્ને મુઝે દેખા ઉસને ખુદા કો દેખા

હ. મુહંમદ નબી સ.અ.કે. લિબાસમેં નૂરે ખુદા આગયા, કુર્આન કે રૂપ મેં બસીરત કી રૌશનીયાં આગઈ, ઈમામ મેહદી મવઉદ અ.સ. બસીરત બાંટતે હુવે, દીદાર દિખાતે હુવે આએ જૈસાકે ફર્માયા.....

'આવ, બંદેકા દામન પકડો ઔર ખુદાએ તઆલા કો દેખો'

.... અબ બસીરતે ઈલાહી કી આમ દાવત પહોંચ જાને કે બાવજુદ અગર કોઇ ચશ્મો દિલકા અંધા (કલ્અન્આમો મુગ્ફલ) અક્લો દિલસે બસીરત હાસિલ ન કરે, દિલ કી આંખ બંદ રખ્ખે ઔર અંધા બના રહે તો વો ઉસકી અપની ગુમરહી 'અઝલ્લુ સબીલા' કી જિહાલતો ઝલાલત હૈ ઔર હર ઝલાલત કા ઠિકાના જહન્નમ હૈ. ખુદા ને અપને નબી આંહઝરત સ.અ. સે ફર્માયા કેહદો ઐ નબી સ.અ. કે મૈં તુમ્હારા પાસબાન નહીં હું 'વમા અના અલૈકુમ બિહફીઝ' (સૂ.અન્આમ, આ. ૧૦૫) દેખો તુમ્હારે પાસ,

તુમ્હારે રબકી તરફસે (ખુદાકી) બસીરત કી રૌશનીયાં આ ગઈ હૈં, અબ જો બીનાઈ સે કામ લેગા (હક કો દેખ લેગા) અપના હી ભલા કરેગા ઔર જો અંધા બનેગા ખુદ નુકસાન ઉઠાયેગા, મૈં તુમ્હારા પાસબાન નહિં હું.

ઈસ આયત કી તફસીલો તફસીર યે હૈ કે મેરા કામ બસ ઈત્નાહી હૈ કે બસીરત કી રૌશની કો તુમ્હારે સામને પેશ કર દૂ. ઉસકે બાદ આંખે ખોલકર દેખના યા ન દેખના તુમ્હારા અપના કામ હૈ, મેરે સિપુર્દ યે ખિદમત નહીં કી ગઈ હૈ કે જિન્હોંને ખુદ આંખે બંધ કર રખ્ખી હૈં ઉનકી આંખે જબરદસ્તી ખોલું ઔર જો કુછ વો નહિં દેખતે વો ઉનકો દિખલાકર હી છોડું.

મહેદી અ.સ. ને ફર્માયા

મોમિન વો હૈ જો ખુદાકો દેખે

ઔર તલબે દિદારે ખુદા કો કુર્આન કી રૂસે ફર્જ ફર્માયા ઔર કહા કે

મા મઝહબે બસીરાં આવુર્દાઈમ

હમ દેખને વાલોં કા મઝહબ (રાસ્તા) લાયે હૈં

ઔર જિંદગી ભર હિજરત કરતે હુવે આમ ઈન્સાનોં કો ઉમૂમન ઔર ઉમ્મતે મુહંમદિયા કો ખુસૂસન અલ્લાહ કી બસીરત પર બુલાતે રહે ઔર અલ્લાહ કે ઉસ ફર્માન કી ઈત્તેબા કરતે રહે જો સૂ.યુસુફ (૧૨) કી. આ. ૧૦૮ મે યું બયાન હુવા હૈ....

કુલ હાઝિહી સબીલી, અદ્ઊ ઈલલ્લાહી અલા બસીરતિન્ અના વમનિત્ ત.બ.અ.ની.

સૂરએ યુસુફ મેં દાવતે બસીરત (દીદાર) કા હુકમ દિયા ગયા

ઐ નબી આપ કેહ દીજિયે કે યે મેરા રાસ્તા હૈ,
બુલાતા હું (લોગોં કો) અલ્લાહ કી તરફ ઉસકી બસીરત (દીદાર)
પર મૈં ઔર મેરા તાબએ તામ (યાને મેહદી).

ઈસ્લામ કી તારીખ ગવાહ હૈ કે રસૂલ સ.અ.કે તાબએ તામ હોને કા દાવા નબી સ.અ.કે બાદ સિવાય ખલીફતુલ્લાહ આખિરૂઝ્ઝમાં ઈમામુના મહેદી અ.સ. કે કિસીનેભી નહીં કિયા. આપ ઈસીબાત કે લિયે મબ્ઉસ હુવે થે ઔર દાવા ભી આપ કા યહી થા. જૈસા કે ફર્માયા 'બંદા કદમ બર કદમે રસૂલઅસ્ત'. કદમે રસૂલ પર મેરા કદમ હૈ. જો ઈસ હદીસ કે મુંવાફિક હૈ

અલ્મેહદી મિન્ની યક્ફુ અસ.રી વલા યુખ્તી
મહેદી મુઝ સે હૈ મેરે નકશે કદમ પર ચલેગા ખતા નહી કરેગા

આજ કે ઈસ ઈન્હિતાત કે આખરી જમાને મેં લોગ મઝહબ સે, દીન કે રાસ્તે સે ઔર અમલસે દૂર હોતે જા રહે હૈં. ઐસે વક્ત યે કિતાબ, આમ લોગોં કો, ખુસૂસન મહેદવિયોંકો દીન સે કરીબ આને ઔર વિલાયતે મુહંમદિયા કે એક અહમ ફર્ઝ 'ઝિકે દવામ' પર અમલ કરને મેં ઔર ઝિકુલ્લાંહ કો કાયમ કરને ઔર બા મોહબ્બત અમલ કી તૌફીક દેને મેં કાર આમદ હોગી.

અગર કોઈ તાલિબે સાદિક, ઈસ કિતાબ કો ગૌરો ફિક્ર સે પઢે ઔર (ઉસપર) અમલ કરે તો ઉસે ચાહિયે કે (પહેલે) અમને રેહબરે સાદિક સે રૂહાની તાલીમો તજકિયા, મુશાહિદા વગૈરા સીખે ઔર પૂછે - ક્યું કે કુર્આન કહેતા હૈ કે...

વસ્અ.લુ અહલિઝ્ ઝિક્રિ, ઈન્કુન્તુમ લાતાલમૂન
અગર તુમ નહીં જાનતે હો તો એહલે ઝિક્રસે પૂછો

જો ઝાકિર હો ઉસ્કો પૂછો સહી રાસ્તા નૂરે ઈમાન કે વસીલેસે અહલિઝ્ઝિક્ર બતા સકતે હૈ. ક્યોંકે ઝિકુલ્લાહ સે દિલો નિગાહમેં નૂરેઈમાન પૈદા હોતા હૈ. તાલિબે હક રેહબરે સાદિક સે પૂછે કે 'લાઈલાહાઈલ્લલ્લાહ' કલ્મએ તૈયબમેં (કે જો અફઝલુઝ ઝિક્ર હૈ) અસરારે ઈલાહી કી તાલીમો તરબિયત કે ક્યા ક્યા રાજો ન્યાજ પોશીદા હૈ. ઈન્શાઅલ્લાહ સચ્ચી તલબ, તજકિયા ઔર હર કિસ્મકી તહારત હોગી તો ઝાકિર બહુસ્નોજમાલ કમાલ કો પહોંચ સકતા હૈ, ફઝલે ખુદાવંદી ઔર ફયઝાને રસૂલોમેહદી સે અન્કરીબ મકસૂદ કો પહોંચ સકતા હૈ. ઝાકિર કે લિયે કુછ હિદાયતેં, કુછ પરહેઝ ઝુરૂરી હૈં, પાક રોજી હાસિલ કરે, ઉસ રિજકે હલાલ કો હલાલે તૈયબ બનાયે યાને પૂરા ઉશ્ર નિકાલે, તો ઝિક્ર કાયમ હોગા.

'અશરફુસ્સુલુક' ૧૩૦૩ હિ. મે. લિખી હુઈ કલ્મી કિતાબ તાલીમાતે ઈમામુના મેં હૈ. ઉસ્મેં લિખતે હુવે હિદાયત કી ગઈ હૈ કે ઐ બરખુરદાર યે બયાને તાલિમેઝિક્ર, અલ્લાહ કે વાસ્તે, મુબ્તદી કે લિયે હૈ - મગર વો મુબ્તદી તાલિબે સાદિક હો ઔર મુર્શિદ સે હુકમો હિદાયત લેકર અમલ કરેગા તો ઈન્શાઅલ્લાહ મકસૂદ કો પહોંચ સકતા હૈ, મુર્શિદકી ઈજાજત કે બગૈર, ઔર શરાઈત કો પૂરા કિયે બગૈર તાસીરો ફાયદા ન હોગા. અગર તાલિબે સાદિક ખુદાકી મહોબ્બતો દીદાર કે શૌક સે અમલ કરેતો ચંદ રોજ કે અરસેમે મુરાદ કો પહૂંચેગા. બગૈર અમલ કે કુછ હાસિલ નહીં હોગા.

ઔર વો આગે લિખતે હૈં કે.....

- કમખાએ - ભૂખકો અપને ઈખ્તેયાર મેં રખ્ખે
- કમ સોએ - નીદ કો અપને ઈખ્તેયાર મેં રખ્ખે
- કમ બાત કરે - ઝુબાનકો અપને ઈખ્તેયાર મેં રખ્ખે
- આમ લોગો કી સોહબત સે પરહેજ રખ્ખે ઔર ગોશાગીર રહે

ઔર લિખતે હૈં કે ઝાકિર કે લિયે પાંચ તહારત ઝુરૂરી હૈ.

(૧) તહારતે ચશ્મ : આંખોં કો ગયરિયત કે દેખને સે પરહેજ

(૨) તહારતે કાન : કાન કો માસિવા (માસિવલ્લાહ) કે સુનનેસે બચાએ

(૩) તહારતે જબાન : દુન્યવી બાતચીત ઔર ઝૂટ સે પરહેજ

(૪) તહારતે હલક : લુકમએ શુબા ઔર હરામ સે બચાયે.

(૫) તહારત સોહબતે બદકી : યાને ફાસિકોં કી સોહબત સે બચે ક્યોંકે જૈસી સોહબતમેં રહેગા વૈસી તાસીર પૈદા હોગી.

અલ્લાહ સે દુઆ હૈ કે મોમિનીન મુસદીક ભાઈ રસૂલો મેહદી કે વસીલે સે ખુદા કે ફઝલ સે ઝિકુલ્લાહ કે ફર્ઝ કો, દીદારે ઈલાહી કે હુસૂલો વિસાલે ખુદાવન્દી કા ઝરીઆ-વસીલા બનાએં ઔર અજીજ ડૉ. સૈયદ અશરફમિયાં, ફરઝંદે સઆદતમંદ કો ઉમ્રો ઈકબાલ, સેહતોજમાલ, ઈમાન બકમાલ, ઈલ્મો તરક્કી બ કમાલ અતા કરે. ફયઝાને ઝિકુલ્લાહ બકમાલો-બેમિસાલ, મેહદીકે વસીલે સે પેશકિયા ઉસકા ને'મુલ્બદલ ઉન્હેં ઈમાને કામિલ અતા કરે, વસીલએરસૂલોમહદીસે ખુદા અપના ફઝલો કરમ બકમાલ અતા કરે ઔર ઉનકી ફેહમો-જકા કો કમાલપર પહોંચાકર તલબે ઈરફાને ઈલાહી બકમાલ અતા કરે.

આમીન....

- સૈયદ રોશનમિયાં મુનૌવરમિયાં 'યદુલ્લાહી'

૧૫, શાબાન, ૧૪૧૬ હી.

મુતાબિક ૩, જનવરી, ૧૯૯૬

ડભોઇ

અનુક્રમણિકા

ઊન્વાન	પેજ નંબર
પેશલફ્ઝ	
૧) સુબૂતેમહેદી ઓર ફરાઈઝે વિલાયતે મુહંમદિયા કે બયાન મેં	૧
૨) ઝિક્રુલ્લાહ કુર્આન કી રૌશની મેં	૧૭
૧) ઝિક્ર કા હુકમ	૧૮
૨) ઝિક્રે કસીર કા હુકમ	૨૦
૩) ઝિક્ર કા તરીક઼ા	૨૩
૪) ઝિક્ર કે અવક઼ાત	૨૬
૫) ઝિક્ર કે ફાયદે	૨૯
૬) ઝિક્ર સે ગ઼ફલત બરતને કા અંજામ	૩૯
૩) ઝિક્રુલ્લાહ 'ઈન્સાફનામા' કે હવાલે સે	૪૨

પેશ લફ્ઝ

સબસે પહલે મૈં અલ્લાહતઆલા કા શુક્ર અદા કરતા હું કે ઉસને અપને ફઝ્લો કરમ સે મુઝે યે તૌફિક વ તાકત અતા ફર્માઇ કે મૈં આજ કે જદીદ કામ્પ્યૂટર ટેકનીક્સ કી મદદ સે ગુજરાતી ઔર અરબી દોનો જુબાનોં પર મુશ્તમીલ ઝિક્રુલ્લાહ' પર મબની એક ઐસી કિતાબ કી ઈશાઅત કર સકા જીસકી મદદ સે ઉર્દુ સે કમ આશના હમારે ગુજરાતી મોમીનભાઇ ઈસ્તફાદા ઉઠા સકેંગે ઔર ઝિક્રુલ્લાહ કે મુતાલ્લિક ઈન કુર્આની આયતોં કો પઢ કર ઉન્કા યકીન ઔર મુસ્તહકમ હો જાયેગા જીસકી બદૌલત ઉનકા જૌકો શૌક ફરાઈઝે વિલાયતે મુહંમદિયા' કે એક અહમ ફર્ઝ ઝિક્રે દવામ કી તરફ ઔર માઈલ હોગા ઔર અગર અલ્લાહ ને ચાહા તો વહ ઉસપર પાબંદી સે અમલ પૈરા હો કર અલ્લાહતઆલા કી ઉસ નાયાબ વ બેમિસ્લ નેઅમત સે સરફરાજ હોનેકે કાબિલ હો સકેંગે જીસકી 'તલબ' મહેદી મવઉદ ને મોમીનોં પર ફર્ઝ ફર્માઇ યાને દિદારે ખુદા' માનિંદે કૌલુલ્લાહીતઆલા (વલ્લઝીન જાહદૂ ફીના લનહ્ દિયન્નહુમ સુબૂલ.ના) જોલોગ હમારે રાસ્તે મેં જદ્દો જહદ કરતે હૈં ઉન્હેં હમ રાસ્તે ફરાહમ કર દેતે હૈં.

કિસી ગુજરાતી ફિલોસોફર ને કહા હૈ....

પહેલાં એક વિચાર હોય છે

તેમાંથી પેદા થાય છે ચળવળ

ચળવળ માં થી સર્જાય છે વ્યવસ્થા

વ્યવસ્થા માં થી બને છે સંસ્થા અને

એ સંસ્થા ના પાયા માં જ વિચાર નું મૃત્યુ રહેલું હોય છે. ઇસિલિયે મૈંને યે કિતાબ છપવાને કેલિયે કિસી ઇદારે કા સહારા નહીં લિયા. મગર મૈં ચાહતા હું કે તર્કે દુન્યા, સોહબતે

સાદિકાં, તલબે દિદારે ખુદા વગૈરહ બકયા ફરાઈજે વિલાયતે મુહંમદિયા જીસે મહેદી અ.સ. ને આકર અપને માનને વાલોં પર ફર્ઝ કિયે હૈં ઉનકી ઈશાઅત ભી ગુજરાતી જુબાન મેં ઈસી તરહ કરૂં. લિહાઝા મૈં ઈસ કારે સવાબ મે આપકો ભી બનફસે નફીસ શરીક હોનેકી દાવત દેતે હુવે ગુજારીશ કરૂંગા કે આપ મેં સે જો હઝરાત ઈસ કાબિલ હોં કે વહ મેરી કિસી ભી તરહ સે મદદ કર સકેં તો ઝુરૂર હી કરેં. યાને ઝહની સલાહિયત રખ્ને વાલે અપને જરીન મશ્વરોં સે નવાજેં ઔર માલી ઈસ્તેતાઅત રખનેવાલે માલી ઈમદાદ સે મદદ ફર્માયેં. ક્યોં કે ઈસ કામ કે લિયે આપકે મુફીદ મશ્વરોં કે સાથ એક માકુલ રકમ કી ભી ઝુરૂરત હોગી. મુજે ઉમીદ હૈ કે ઈસ સવાબે જારીયા મેં આપ ભી હિસ્સેદાર બનેંગે ઔર મુઝે ભી મમ્નુન્ ફર્માયેંગે તાકે આઈંદા ભી ભી મુઝ મેં ઈસ કિસ્મ કે કામ કરને કા હૌસલા પૈદા હો જીસસે તમામ કૌમે મહેદવીયા કે અફરાદ મુસ્તફીદ હોં. સાથ હી મેરી યે ભી ખ્વાહિશ હૈ કિ આપ હઝરાત ઈસ સિલસિલે મેં કોઈ તરમીમ યા તજવીઝ પેશ કરના ચાહતે હોં તો મુઝ સે ખત્તોકિતાબત કરેં.

ફક્ત

ડૉ. સૈયદ અશરફ યદુલ્લાહી

બિન

હ. સૈયદ રૌશનમિયાં સાહબ યદુ-લ્લાહી

કુબેર નગર, **બોડેલી**, જી. વડોદરા

ફોન. ૦૨૬૬૫/૨૦૭૨૪

① સુબૂતે મહેદી ઔર ફરાઈઝે વિલાયતે મુહંમદિયા કે બયાન મે.

તારીખે ઈસ્લામમેં જીતને દાવેદારોં ને મહેદી હોને કા દાવા કિયા થા ઉન સબમેં ખાતિમે વિલાયતે મુહંમદીયા, ખલીફતુલ્લાહ, ઈમામુના હઝરત મીરાં સૈયદ મુહંમ્મદ જૌનપૂરી (અ.સ.) હી વાહિદ ઔર સચ્ચે મહેદી થે, જીસકા વાદા અલ્લાહ ઔર રસૂલ સ.અ.ને કિયા થા

તારીખ ઈસ બાતકી શહાદત દેગી કે નવીં સદી હિજરી કે અવાઈલ તક આલ-મે ઈસ્લામીકા કોઈ મુલ્ક ઐસા નથા જહાં રુસૂમ, આદાત ઔર બિદઆત જુઝ્વે દીન ન બનગયે હોં, હરજગા સૂફીયા કે બિદઆત ઉલ્મા કી ઝાહિર પરસ્તી ઔર અવામ કે ફાસિદ અકાઈદ કા દૌર દૌરાથા ઐસે વક્ત મેં ૧૪ વી જમાદિ ઉલ્અવ્વલ ૮૪૭ હિ.નવીં સદી કે નિસ્ફ મેં પીર કે દિન હ.ખલીફતુર્રહમાન મહેદી મવઊદ મીરાં સૈયદ મુહંમદ સ.અ. કી વિલાદતે બા સઆદત જીવનપૂર મેં હુઈ.

આપકી દાવતે મહેદીયત કી મુદ્દત (૨૩) સાલ હૈ. ઈસ મુદ્દત મેં (૧૮) સાલ દાવએ ગૈર મુઅક્કદા રહા ઔર પાંચ સાલ દાવએ મુઅક્કદા.

આપકી રેહલત ૯૧૦ હી. મેં ઈલાકએ ખુરાસાન. 'ફરાહ' મેં હુઈ. આપકી રેહલત શરીફ કી તારીખ 'મહેદી મવઉદ આમદ વ રફત' સે ૯૧૦ હી. સે નિકલી હૈ.

આપ (અ.સ.) ને દાવા કિયા કે આપકો અલ્લાહ કી તરફ સે હુકમ હુવા હૈ કે વહ ખુદકી ઝાત કો ખલીફતુલ્લાહ ઔર મહેદી મવઊદ હૈં ઐસા ઝાહિર કરે.

આપને અપને દાવે કે સુબૂત મેં દો ગવાહ પેશ કિયે અલ્લાહ કી કિતાબ 'કુર્આને મજીદ' ઔર મુહંમદ આપને

(સ.અ.) કી કામિલ ઈત્તેબા.

આપને કહા કે મેરા મઝ્હબ અલ્લાહ કી કિતાબ ઔર મુહંમદ (સ.અ.) કી ઈત્તેબા હૈ. આપને અપને દાવે કો આજમાને કે લિયે બાદશાહોં, હાકિમોં ઔર ઊલામા કો દાવત દી ઔર કહા કે અગર વહ ઉન્હેં ઈસ દાવે મેં સચ્ચા પાએં તો ઉનકી તાઈદ કરેં, મદદ કરેં ઔર અગર વહ ઉન્હેં ઝુઠા યા કાઝિબ પાએં તો ઉન્હેં કત્લ કરદેં. અગર યે લોગ ઈન દોનોં મેં સે કોઈ ભી કામ ન કરેંગે તો અલ્લાહ કે વહાં જવાબદેહ હોંગે.

આપકા દાવા ઈત્ના સાફ, સચ્ચા ઔર મજબૂત થા કે બાવજુદ અપની ભરપૂર કોશિશોં કે બાદશાહ, હુકમરાં ઔર ઉલમા આપકો ઝૂઠા સાબિત કરને મેં નાકામ્યાબ રહે.

આપને અપની પૂરી ઝિંદગી અપના મિશન જારી રખ્ખા ઔર લોગોં કો ખુસૂસન ઉમ્મતે મુહંમદિયા કો ઈસ્લામ કી તજદીદ ઔર અલ્લાહ કી બસીરત પર બુલાતે રહે... માનિંદ અલ્લાહ કે ઊસ ફૌલ કે .....

"કેહ દો ઐ મુહંમદ યે મેરા રાસ્તા હૈ બુલાતા હું અલ્લાહ કી તરફ ઉસકી બસીરત કે લિયે મૈં ઔર મેરા તાબએ તામ" (૧૦૮) સૂ. યુસુફ.

કયા બાદશાહ ઔર કયા ફુકરા, કયા સલાતીન વ કયા વુજરા હર દો આમ વ ખાસ હજારોં કી તાદાદ મેં આપકે પૈરવ હો ગયે, ઉન્હોં ને અપની મરજીસે અપને એહલોઅયાલ ઔર રિશ્તેદારોંકો અલ્લાહ કી રાહ મેં, અલ્લાહ કે ઈશ્ક મેં છોડા ઔર તકલીફો ફખ્રોફાખા કો કુબૂલ કિયા.

આપ (અ.સ.) ને ફરાઈઝે વિલાયતે મુહંમદિયા કે જો એહકામ અપને માનને વાલોં પર ફર્ઝ કિયે વહ યે હૈં.....

૧) તર્કે દુન્યા
૨) તલબે - દિદારે ખુદા
૩) ઝિક્રે દવામ
૪) ઊઝ્લત અનિલ્ખલ્ક
૫) સોહબ્તે સાદેકીન
૬) તવક્કલ અલલ્લાહ ૭) હિજરત

યે સારી સિફ્તેં રસૂલેકરીમ (સ.અ.) ઔર આપકે અસ્હાબે-ખાસ, ખુસૂસન "અસ્હાબે સુફા" મેં પાઈ જાતી થીં. મહેદી મવઊદ (અ.સ.) ને આકર અપને માનને વાલોં કો ઈન ખાસ સિફ્તોં કા હામિલ બના દિયા ઔર ઈન એહકામાત કો ફર્ઝ કરાર દિયા ઔર ઉન પર સખ્તી સે અમલ કરને કા હુકમ દેકર ઉમ્મતે મુહંમદીયા કો ઈસ કાબિલ બના દિયા કે .... વહ ફનાફિશ્શૈખ, ફનાફિર્રસૂલ હોકર ફનાફિલ્લાહ કે મકામ પર પહૂંચ સકે.

ઔર ઈસતરહ આપને ઉનકો શરીયત કે બાદકી તરીકત ઔર મારેફત કી ઉન મંઝિલોં કી સૈર કરાઈ જીસે હમ 'વિલાયત' સે તાબીર કરતે હૈં ઔર ઉન્હેં નાસૂત મુકામ સે ઉઠાકર મલકૂત, જબરૂત ઔર લાહૂત મુકામ તક પહૂંચા દિયા ઔર યે વહ મુકામ હૈં કે અગર કિસી કો હાસિલ હો જાયેં તો વહ વાસિલે ઝાતે હક હો સકતા હૈ ઔર ખુદાકી ઝાત કો દુનિયામેં અયાં દેખ સકતા હૈ.

ચૂનાંચે નબી (સ.અ.) ને ફર્માયા હૈ - "તૂ ભૂખા રહેગા તો મુઝે દેખેગા - તજર્રુદ ઈખ્તેયાર કર (દુન્યાસે) તો વિસાલ હાસિલ કરેગા - તુમ અપને શિકમોં કો ભૂખે રખ્ખો ઔર અપને જીગરોં કો પ્યાસે રખ્ખો ઔર રિઆયત રખ્ખો અપને અજસાદ કી શાયદ તુમ અલ્લાહ કો દુન્યા મેં અયાં દેખો".

મુખ્તસર યે કે મહેદી (અ.સ.) ને આકર 'એહકામાતે

એહસાન' ઔર 'ફરાઈઝે વિલાયતે મુહંમદિયા' કી ઉન તાલીમાત કો ખલ્કુલ્લાહ પર ઝાહિર્ ઔર આમ કર દિયા, જીનકી ઈશાઅત ઔર તબ્લીગ઼ે આમ રસૂલે કરીમ (સ.અ.) ને અપને એહદે નુબુવ્વત મેં નહીં કી થી ઔર યે એહકામાત મખ્ફી ઔર પોશીદા હી રહે.

અવ્વલ અવ્વલ જો લોગ સઆદતે ઈસ્લામસે બહરામંદો મુશરર્ફ હુવે ઉનકો એહકામાત કી બજાઆવરી કી કુવ્વત નહીં થી. લિહાઝા અવ્વલ અવ્વલ વકતોં મેં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને મુસલમાનોં કો ઉન્હીં એહકામ કી તબ્લીગ઼ ફર્માઈ, જીન પર અમલ કરના મુમ્કિન ભી થા ઔર આસાન ભી. યે મહઝ આંહઝરત (સ.અ.) કી શફકકત ઔર રેહમતે ઈલાહી કા તકાઝા થા જો ઈસ તરહ કા તબ્લીગ઼ી અસ્લૂબ (તરીકાં) અપનાયા ગયા. આહિસ્તા આહિસ્તા ઔર બતદરીજ (દરજા બ દરજા) ઊનકો ઊસૂલે દીન્યા ઔર મસાઈલે શરય્યા કી તાલીમ દી ગઈ.

ચૂનાંચે બાઝ અસ્હાબે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) સે યે રિવાયત હૈ કે હમ પર અલ્લાહતઆલા કા ભરપૂર એહસાન હૈ કે અવ્વલ તો હમ મુશ્રિક થે, અગર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) હમપર સારે મસાઈલ એક હી દફા ઝાહિર ફર્મા દેતે ઔર યકલખ્ત ઊનકી તામીલ કા હુકમ ફર્મા દેતે તો હમ પર બડી મુસીબત આ જાતી ઔર શાયદ હમ ઈસ્લામ મેં દાખિલ ભી નહીં હો સકતે.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને રાફતો શફકકત કો રવાં રખ્ખા ઔર ઝીના બ ઝીના, તદરીજન દીનકી તબ્લીગ઼ ફર્માઈ, યહાં તક કે દીન કામિલ હો ગયા ઔર શરીયત અપને પૂરે મતનકે સાથ ઈત્મામ કો પહૂંચી યાયું કહીયે કે પૂરી હોગઈ...ઔર શરીયત કી ઈસ તકમીલ કા મરહલા (૩૦) સાલ મેં પૂરા હુવા.

આં હઝરત ને બજબાને હકીકત ઉન એહકામ કે બયાન કા કસ્દ (ઈરાદા) ફર્માયા, જીનકા તઆલ્લુક હકાયક સે થા તો અલ્લાહતઆલાને આપકો ઉસ્કે ઈઝ્હારો અફશા સે રોકા ઔર દાવતે આમ કે તૌર પર ઉસકી તબ્લીગ઼ કી ઈજાજત ન દી ઔર ઈર્શાદ ફર્માયા....

"સુમ્મ ઈન્ન અલયના બયાનહૂ"

ઔર ઉસકે બયાન કી ઝિમ્મેદારી કા હામિલ ઉસ શખ્સકો (યાની મહેદી (અ.સ.) કો) બનાયા જો ઈસ આયત કા મિસ્દાક બનકર આપકી ઈતરત મેં આખરી ઝમાને મેં ખલીફતુલ્લાહ ઔર ખાતિમે વિલાયતે મુહંમદિયા બનકર મબ્ઊસ હોને વાલા થા. ઔર ઈસી વજહ સે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને આપકી તશ્રીફ આવરી કો ઝુરૂરિયાતે દીન કરાર દિયા ઔર આપકી તસ્દીક સારે જહાં ઔર એહલે જહાં પર વાજીબ કી.

દાવતે આમ કે તૌર પર ઈન એહકામાતે એહસાન કી તબ્લીગ઼ કી ઈજાજત ન દેને કી એક વજહ યે ભી થી કે વહ એહલે અરબ ઈસ્લામ સે ના આશ્ના ઔર બિલ્કુલ કોરે થે, ઔર હકીકત કે એહકામો મસાઈલ જરા મુશ્કીલ ઔર દુશ્વાર થે ઔર ઈસકી વજહ સે શુબાહ યે પૈદા હોતા થાકે કહીં અવામુન્નાસ કે અજાઈમ ઔર ઈરાદે પસ્ત ન હો જાયેં, કયોંકે શરઈ એહકામોં કી આદત બને અભી કુછ જયાદા દેર ન હુઈથી ઔર આદાતે શરય્યાને અભી મિજાજોં મેં વહ સૂખો કરાર ન પાયા થા - ઈસલિયે ઈન મુશ્કીલ એહકામ કી હિફાઝત ખુદ આંહઝરત (સ.અ.) ને હિકમતે ઈલાહી કે મન્શા કે મવાફિક કી, ચૂનાંચે આપને ઈલ્મે હકાયક કો રાજ હી મેં રખ્ખા.

ચૂનાંચે તફસીર 'અરાઈસુલ્બયાન' મેં સરખીલ મોહકકીક અલ્લામા રજદ ભાન ને આંહઝરત (સ.અ.) કે ઈસ કૌલ કા યું ઝિક્ક કિયા હૈ કી "અગર મૈં ઉનસે હકીકત કે બારે મેં

ગુફ્તુગુ કરતા તો ઉનકા તાશએ મુરફા બજ જાતા (પસ્પા હો જાતે) ઊનકે ઉકુલ પરીદાહ હોજાતે (હોશ ઊડજાતે) ઔર બાકી ખલ્ક (શરીયતકી તાલીમસે) બેઈલ્મો ના ફહમ રેહ જાતી."

પસ નબી (સ.અ.) ને મુઆશરે કે અહવાલ ઔર ઉનકી કૈફિયાત ઔર ઉનકે ઝહની અકદાર કા લિહાઝ કિયા, ઉનકી સમઝ ઔર ઉનકી તાકતે તહમ્મુલ કે મવાફિક આપને ઉનકી તાલીમો તલ્કીન કી ઔર અલા સબિલુ દાવત (બતૌરે દાવત) તો આપને હકાયક કા બયાન કરના છોડ દિયા.

મગર યે ભી હૈ કે હકાયક કી તાલિમો તલ્કીન આપને યકકલ્મ નહીં રોક દી યાને ઉસ્કો મન્સૂખ કરાર નહીં દિયા, બલ્કે આપ જીસકે માથે પર નૂરે નુબુવ્વત, તાબિશે ઈમાની ઔર શૌકે વિસાલે ઝાતે સુબ્હાની કો ચમકતા દેખતે ઔર ઊસકો જૌહરે આલા કે કાબિલ દેખતે, પસ ઉસકો ઉસી કદ્ર તાલીમ દેતે જીતની વહ તાબો તવાં રખતા હો, ઔર ઈસી વજહ સે ઉસકે ઈખ્ફા ઔર છિપાને કા ભી હુકમ ફર્મા દિયા કરતે થે, ક્યોંકે અવામ કો મઆની કે ઈદરાક પર દસ્તરસ ન થી ઔર ઉનકી કમબીની કા યે હાલ થા કે વહ ઉન 'લાહૂતી' મસાઈલ કા ઈહાતા હી નહીં કર સકતે થે

જૈસાકે સહીહ બુખારી કી એક હદીસ હૈ જીસકી રિવાયત અબૂ હૂરૈરા (રજી.) ને કી હૈ ઈસી બાત કી તરફ ઈશારહ કરતી હૈ.

- હ. અબૂહુરૈરા (રજી.) ને ફર્માયા હૈ કે...

  આંહઝરત (સ.અ.) સે દો ઈલ્મ મેરે પાસ મહફૂઝ હૈં એક તો ફૈલા દિયા હું, દૂસરા નહીં ફૈલાયા, અગર વહ ફૈલા દૂંગા તો મેરા ગલા કાટા જાયેગા

- ઔર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રજી.) ને ફર્માયા હૈ કે...

અગર મૈં આયતે કરીમા 'યત નજ્જલુલ્અમ્ર' કી તફ્સીર જો મુઝે માલુમ હૈ, તુમસે બયાન કરૂં તો તુમ ઝ્રૂર મુઝે સંગસાર કરોગે

ઈસ ઈલ્મ સે મુરાદ 'ઈલ્મુલ્અસ્રાર' હૈ જો નિગાહે અગ્યાર સે મહેફૂઝો મસ્ઉન હૈં ઔર ઉન અસ્હાબ સે મુખ્તસ (મુન્સલીક) હૈ જો એહલે ઈરફાન હૈં, સાહબે નઝ્ર હૈં ઔર ઉલ્માબિલ્લાહ હૈં. ફિલ્ઉસૂલ યે ઈલ્મે શરઈ વ અમલ કા નતીજા હૈ ઔર ઈસ ઈલ્મ સે વુકૂફા ઔર આગહી ઉન લોગોં કો હોતી હૈ, જો મુજાહે દેકે સમંદરમેં ગોતા લગા પાતે હૈં ઔર ઈસ મુઆમલે મેં ઉનકી યાવરી (કામિયાબી) ઔર દસ્તગીરી હો જાતી તો વહ મુશાહેદાત કી રૌશની મેં અપના સફ્ર જારી રખ સકતે ઔર બરગુઝ્દહ બન સકતે".(શરહ બુખારી શરીફ)

હર ચંદ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને અલાસબીલુદ્દાવત મજકૂરા એહ્કામ કો બયાન નહીં ફર્માયા બલ્કે ઈન મુકદ્દસ એહ્કામ કા ઈઝ્હારો ઈબ્લાગ઼ ઉસ શખ્સ પર મૌકુફો મુન્હસ્રિ રખ્ખા જો ઈસ મન્સબે જલીલા ઔર ઓહદએ નબીલા કે લિયે અજ્લ સે મુન્તખબ હુવા હો ઔર વહી શખ્સ ઈસ ખાસ મન્સબ કા ખાતિમ ભી હો, જો આપકી ઈતરતો ઉમ્મત હી મેં સે હો ઔર ખુલાસાએ એહલે બૈત હો, ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) કી વિલાયતે ખાસ કા મઝ્હર હો.

ઔર યે નુબુવ્વત કે અસરાર ઔર હિકમતોં કા તલબો તકાઝા થા કે એક મઝ્હરે ખાસે વિલાયત ભી હોતા - ઔર યે મઝ્હરે ખાસ મૌકુફન મહેદી (અ.સ.) હી કી ઝાતે ગિરામી થી.

યહાં યે બાત સાબિત હોતી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને લોગોં કે તબાઅ ઔર માહૌલ ઔર ઉનકી

મોજુનિયત કો મદ્દે નજર રખ્ખા. આપને અપની ઉમ્મત ઔર અપને યારો અસ્હાબ કે ઉન રૂહજાનાતો મિલાનાત કી ભી રિઆયતેં મલ્હૂઝ રખ્ખીં, જો બતૌરે તકલીદો પૈરવીએ - અંબિયા ઈન લોગોં કે દિલો મેં મુર્તસિમ થી. વહ એહલે અરબ ઈસ્લામ ઔર ઈમાન સે નાઆશ્ના ઔર બિલ્કુલ કોરે ઔર બેગાનાવશ થે. બસ યહી એક ઐસા પસે મંઝર થા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને 'ઈલ્મે મારેફત' ઔર 'એહકામે એહસાન' કી ઉન લોગોં કો તાલીમ નહીં દી ઔર ઈન એહકામ કી ઈશાઅતો તબ્લીગ હી નહીં કી ઔર વહ મુબારકો મુકદ્દસ અસરાર જો આપ પર અલ્લાહ કી જાનિબસે મુન્કશિફ હોતે થે, ઉસસે આપને ઉન લોગોં કો બાખબર નહીં કિયા....

.... ઔર ઉસકે બયાન કી ઝિમ્મેદારી કા હામિલ ઉસ શખ્સ કો બનાયા જો આપકી ઈતરત હી સે હોતા ઔર વહ ભી વહ હોતા જો અફઝલો આલા હોતા કયોં કે વહ અપની ઉમ્મત મેં ખુદા કા ખલીફા હૈ, ઈસલિયે વહ બિલ્યકીન સબસે અફઝલ હૈ, ઔર ઉસકે અફઝલ હોને કી તૌજીહ્ યે હૈ કે વહ મઅસૂમ હૈ.

ઈસી વજહ્ સે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને આપકી તશ્રીફ આવરી કો 'ઝુરિયાતે દીન' કરાર દિયા ઔર આપકી તસ્દીક સારે જહાં ઔર એહલે જહાં પર વાજીબ કી ઔર ફર્માયા કે....

- **મહેદી મેરે અહલે બૈત સે હોગા**
- **આખીરી જમાને મેં મબ્ઊસ હોગા**
- **મેરે ઔર ઈસા (અ.સ.) કે દરમ્યાન કે જમાને મેં હોગા**
- **દાફએ હલાકતે ઉમ્મતે મુહંમદિયા હોગા**
- **દીને ઈસ્લામ કી તજદીદ કરેગા**
- **મેરે નકશે કદમ પર ચલેગા કભી ખતા નહીં કરેગા**

યે સારી બાતેં ઈમામુના હઝરત સૈયદ મુહંમદ જીવનપૂરી કી ઝાત પર સહી વ સાદિક સાબિત હો ચૂકી હૈં. ઔર યે બાત ઉન અહાદીસ સે સાબિત હો જાતી હૈ જો બશારત કે તૌર પર રસૂલે કરીમ (સ.અ.) ને મહેદી (અ.સ.) કે બારે મેં ઈર્શાદ ફર્માઈ હૈં....

જ્યાદા તફસીલ મેં ન જાતે હુવે, હમ યહાં પર સિર્ફ દો અહાદિસ પેશ કર રહે હૈં જીસસે આપકી તશ્રીફ આવરી ઝુરૂરિયાતે દીન સે હૈ ઔર આપકી તસ્દીક સારે જહાં ઔર એહલે જહાં પર વાજીબ હૈ યે બાત સાબિત હો જાતી હૈં.

પહેલી હદીસ કી રિવાયત અબૂદાઉદ ને કી હૈ ઔર દૂસરી હદીસ કી રિવાયત હાકિમ ઔર અબૂનઈમ ને કી હૈ. ઈબ્ને માઝા ને કુછ ઈખ્તેસાર કે સાથ ઔર ઈમામ એહમદ (રજી.) ને ભી અપની મસ્નદ મેં યે હદીસ બયાન કી હૈ.

● ૧) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને સાફ અલ્ફાઝ મેં યે ઈર્શાદ ફર્માયા હૈ કે ...

અગર દુન્યા કા એક દિન ભી બાકી રેહ જાયેગા તો અલ્લાહતઆલા ઉસ દિનકો ઈત્ના દરાજ કર દેગા યહાં તક કે એક શખ્સ મેરે એહલે બૈત સે પૈદા હો જાયે ઔર વહ મેરે એહલે બૈત સે હૈ, ઉનકા નામ મેરા નામ, ઉનકે બાપ કા નામ મેરે બાપ કા નામ હૈ (અબૂ દાઉદ)

ફિર આંહઝરત (સ.અ.) ને અપને બયાન કા જોર ઈસ બાત પર રખ્ખા કે મહેદી કી તસ્દીક વાજીબ હૈ ઔર અમ્રો નવાહી મેં આપકી ઈત્તેબા ફર્ઝ હૈ બલ્કે સરાહતન યે કેહકર આપ (સ.અ.) ને ઈસ અમ્ર કો ઔર ભી મુસ્તહકમ કર દિયા કે મહેદી ખલીફતુલ્લાહ હૈં.

● **૨) ચૂનાંચે હ. સૌબાન સે રિવાયત હૈ કે...**

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને ફર્માયા કે તુમ્હારે કન્જે ખિલાફત કે પાસ તીન અશખાસ જો ખુલ્ફા કે લળકોં મેં સે હોંગે લળેગેં.. (બની ઊમય્યા, બની ફાતિમા, બની અબ્બાસ) મગર વહ કિસી એક કો ભી ન મીલેગા, ફિર મશ્રીક સે કાલીઝંડીયાં નમૂદાર હોંગી (તાતારી કૌમ જીન કો અબુલ્કલામ આઝાદને 'યાજુજ - માજુજ' લિખા હૈ) ઔર તુમસે સખ્ત કિતાલો- જિદાલ કરેંગી ઔર ઈસ તૌર પર કે કિસીને આજ તક ઐસી લડાઈ નહીં કી હોગી, ફિર ઊસકે બાદ મહેદી ખલીફતુલ્લાહ કા ઝુહૂર હોગા પસ જબ તુમ મહેદી કી ખબર સૂનો તો ઉનકે હુઝૂર મેં હાઝિર હોકર ઉન સે બૈત કરો, ખ્વાહ તુમકો બરફ પર સે રેંગતે રેંગતે જાના પડે, કયોંકે વહ મહેદી ખુદા કા ખલીફા હૈ.

ઈન દોનોં હદીસોં પર તામ્મુલ સે ચંદ ઊમૂર મુન્કશિફ હોતે હૈં.

૧) પહેલી બાત યે કે મહેદી કી બેઅ્સત લાબદી વ ઝુરૂરી હૈ, કયોં કે જબતક આપ મબ્ઊસ્ નહીં હો જાતે ઉસ વકત તક યે દુન્યા હર્ગિઝ મુન્કતેઅ્ ન હોગી. આપકે મબ્ઊસ હોને કે બાદ હી યે દુન્યા મુન્કતેઅ્ હોગી કયોં કે દુન્યા કે ઈન્કેતાઅ કો આપકી બેઅ્સત સે મરબૂત કિયા ગયા હૈ.

૨) દૂસરી બાત યે કે ખિલાફત કે લિયે ખુલ્ફા કા બાહમ જદાલો કતાલ ભી એક અમ્રે ઝુરૂરી હૈ.

૩) તીસરા યે કે 'કન્જ' સે મુરાદ ઝાહિરી ખિલાફત હૈ યાને સલ્તનત, કયોં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને ફર્માયા હૈ કે "મેરે બાદ ખિલાફત (સિર્ફ) ૩૦ સાલ બાકી રહેગી, ઈસકે બાદ મલૂકીયત કા દૌર દૌરા રહેગા ઔર ઈસ શિદતે ઈખ્તેલાફ કે સાથ કે એક હિસ્સા દૂસરે હિસ્સે કા કાતિલો દુશ્મન હોગા. જીન મેં સે હર એક દૂસરે કી મુખાલિફત કરતા રહેગા." ખિલાફત ઔર કન્જ કે નુકતએ નિગાહ સે કતાલ કા વકૂઅ

ઈસ માના કો મજ્જદ તકવીયત દેગા. મહેદીકે લિયે ખિલાફતે ઝાહિરી કા કોઇ સવાલ હી પૈદા નહીં હોતા, ગરઝ ઈસ ખિલાફત સે યહાં વહ સલ્તનતે રૂહાનિયા મુરાદ નહીં હૈ જીસસે અંબિયા ઔર મુરસલીન મુત્તસીફ થે.

૪) ઔર ચૌથા અમ્ર યે કે સિયાહ ઝંડીયોવાલોં કા ખુરાસાન મેં નમૂદાર હોના ઔર મહેદી (અ.સ.) કા ઉનકે હમરાહ હોના. કયોંકે હદીસે મઝકૂરમેં જો લફઝ (સુમ્મ) મઝકૂર હૈ તો વહ ઈસ બાત કી દલાલત કરતા હૈ કે મહેદી કા જમાના ઔર ઉનકા અહદ, ઝંડીયોવાલોં કે બાદ કા અહદ હૈ.

૫) ઔર પાંચવા અમ્ર યે હૈ કે મહેદી કા ઝુહૂર તો ઈન સારે કિસ્સોં કે ઔર ઝંડોકે ખતમ હો જાને કે બાદ હોગા. ઈસ સૂરતે હાલ મેં યે બાત કે 'મહેદી' કા 'રાયાતે અસ્વદ' કાલી ઝંડીયોકી મઈય્યત મેં 'ઝાહિર' હોના મુરાદ લિયા જાયે તો ઝાહિર હૈ કે યે બાત અકસર મઝમૂને હદીસ હી કે ખિલાફ હોગી, ઈસકે બાવજુદ જીસકા ઊદઆ વ ઈસરાર યહી હૈ તો ઉસને ન નફસે હદીસ હી કો સમઝા ઔર ન ઉસકે માના દુરસ્ત કિયે.

૬) અમ્ર શિશમ યે હૈ કે મહદી કા ખલીફતુલ્લાહ હોના હદીસે મઝકૂર સે સાબિત હૈ. જીસ કિસીને ભી આપ કો બહમજહત 'ખલીફએ રસૂલુલ્લાહ'કહા તો ઉસકા યે કૌલ મનઘડત ભી હૈ ઔર વહ ખૂદબખૂદ ગલત હૈ ઔર ઉસને હદીસ કે માના કો ખલત મલત કર દિયા.

ઔર યહી વહ સૂરતેહાલ થી જીસકી વજહ સે ઈઝતરાબ પૈદા હો ગયા. જબ આપકે ઝુહૂરો બેઅસત કા ખુરશીદે જહાંતાબ ચમકા ઔર એહકામે વિલાયત કી કિરને ઉમ્મતિયોં કે દિલોંકો રૌશન વ મુનૌવર કરગઇ ઔર સારે વહ અસરારે નિહાં ઔર રમૂજે પિન્હાં ઔર વહ તમામ એહકામ જો હનોજ કિસી પર મુન્કશિફ નહીં હુવે થે, આપકી દાવત કે

નતીજે મેં સબ પર અયાં હો ગયે. સિર્ફ યહી નહીં હુવા બલ્કે આપને ઈન એહકામ કી તહજ્જીબ વ તરતીબ કી.

સચ્ચી બાત તો યહી હૈ કે ઈન ઉસૂલો એહકામ કા સરચશ્મા ઉસૂલે શરીયત હી હૈ. મગર ઈનકી અદાયગી મેં સખ્તી કા ઉન્સર (હિસ્સા) શામિલ હૈ.

બિલાશુબ્હા ઉલૂમેકુર્આની કી તકસીમ હમ દો તરહ પર કર સકતે હૈં.

૧) ઈલ્મુલ્શરઅ વલ્એહકામ

૨) ઈલ્મુલ્હકીકત વલ્એહસાન

યાની એક હૈ ઈલ્મે શરીયત ઔર દૂસરા હૈ ઈલ્મે હકીકત. ઈન દોનોં ઉલૂમોં કે ઈઝ્હારો - બયાન કે લિયે દો લિસાની રવય્યોં યા દો મુખ્તલીફ તર્જેબયાનકી ઝુરૂરત હૈ, પહેલી જબાન શરઈ હૈ ઔર ઈસ બાત સે મુત્તસીફ હૈ કે જીસમેં અંબિયા તકલ્લુમ કિયા કરતે હૈં ઔર દૂસરી જબાન હકીકી હૈ જીસમેં મહેદી (અ.સ.) મુતકલ્લીમ હુવા કરતે થે.

જબ યે તૈ હૈ કે શરીયત ઔર હકીકત કે ઉસૂલ અલગ અલગ હૈં, તો આપને 'બલિસાને હકીકત' ખુદાકી રૂયત (દિદાર) કી તરફ મખ્લૂક કો દાવત દી, ઈસ દાવત મેં જો એહમ તરીન નુકતા હૈ સો વહ યે હૈ કે આપ શરીયત પર સખ્ત કારબંદ થે. પસ ઈન દો જહતોં સે આપકે મન્સબ ભી દો હૈં...

એક ખુદાકી ખિલાફત

ઔર

દૂસરા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) કી ખિલાફત.

- ખલીફતુલ્લાહ હોને કી જહત યે હૈ કે આપ એહકામે હકીકત કી મુસ્તકિલ દાવત દિયા કરતે થે. ગોયા કે

આપકા મન્સબ યહી થા ઔર

- ખલીફતુર્રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ઈસ જેહત સે હૈં કે આપ સરતાબ પા તાબએ શરીયત થે
  અબ બસ યહી વહ હૈસીયત હૈ કે આપ ખુદાકે ખલીફે હૈં.....

"સુમ્મ ઈન્ન અલૈના બયાનહૂ" મેં જો ઝમીર ગાયબ હૈ ઊસકા મરજઅ્ આપને અપની ઝાત કો બતાયા, યાની યે કે 'બયાને કુર્આન' મહેદી કી જબાન સે હોગા ક્યોં કે આપ ખુદા કે ખલીફે હૈં ઔર ખલીફા હોને કી વજહ સે મુફસ્સિરીન મેં અકમલ હૈં.

પસ યહી વહ હૈસિયત હૈ કે આપકે કૌલ કો માનના વાજીબ હે ઔર ઉસકે મિન્જાનિબ હક હોને કા ઐતકાદ ભી એક નાગુઝીરિયત હૈ. ઈસ લિયે કે આપ અલ્લાહ કે ખલીફે હૈં ઔર જો અલ્લાહ કા ખલીફા હોગા વહ ખતા સે માસૂમ હોગા.

ફર્માને રસૂલ (સ.અ.) હૈ...

અલ્ મહેદી મિન્ની, યક્ફૂ અસરી, વલાયુખ્તી
મહેદી મેરી આલસે હૈ, મેરે નકશે કદમ પર ચલેગા,
ખતા નહીં કરેગા

કુર્આને પાક કી અપને ઝાહિરી માના કે લિહાઝ સે જો કિસ્મેં મુતૈયન હોતી હૈં વહ સભી શરઅ શરીફ (શરીયત) સે મુતાલ્લિક હૈં, ઔર ઉનકા ઝહૂર ઉસી અહદ મેં હો ગયા જબકે આફતાબે શરીયત (યાને હ.મુહંમદ રસૂલુલ્લાહ સ.અ. કી રિસાલત) કી કિરનેં સારી હી દુન્યા કો મુનવ્વર કર રહી થીં. ઔર એહકામે શરીયત કી સારી બાતેં ખલ્ક પર આશકારા હોગઈ ઔર ક્યા અરબ ઔર ક્યા અજમ દોનો હી ઉસપર કારબંદો આમીલ હોગયે...

ઔર જો ઝાહિરી નહીં હૈ, વહ અપની તકસીમ કે લિહાઝ સે હકીકત સે મુતાલ્લિક હૈં ઔર જો ઈબારત હૈં સિર્ફ ઈલ્મુલ્હકાયક સે ઔર અલ્લાહ કી ઝાતો સિફત સે, ઉનકા ઈઝ્હારો ઐલાન રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) કે એહદે મુબારક મેં અવામ પર બ તૌરે દાવા યા ઉદ્આ નહીં હુવા થા, ઔર ઈસ ઈલ્મ કો હ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) ને બયાન નહીં કિયા ઔર યે ઈલ્મ મખ્ફી વ મુસ્તતર હી રહા ઔર ઈન સારે રમુઝો ગવામિસ કા ઈઝ્હાર હ. મહેદી (અ.સ.) કે જમાને તક રૂકા રહા ઔર મહેદી (અ.સ.) કે બાદ ઉનકા ઝુહૂર હુવા.

હજાર હજાર મર્તબા અલ્લાહતઆલા કા ઉનપર દુરૂદો સલામ હો ઔર ઉસ વક્ત તક હો જબ તક ખૂર્શીદે જહાં તાબ અપને ભરપૂર ઉરૂજ કે સાથ નિસ્ફુન્નહાર પર પહૂંચ કર રૌશનીયાં ફૈલાતા રહે...**(અલ્ક઼ૌલુલ્મહેમુદ)**....

હમને યહાં પર અલ્લામા હઝરત સૈયદ અલી ઉર્ફ 'મકકી' બડે મિયાં સાહબ યદુલ્લાહી કી તસ્નીફ 'અલ્ક઼ૌલુલ્મહેમુદ ફી મહેદિયલ્મવઊદ' કે હવાલે સે સાબિત કિયા હૈ કે.....

- બયાને હકાયક આમ તૌર સે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) કે અહેદ મેં નહીં હુવા, મુતરાખી હી રહા
- ઔર યે કે 'ઈલ્મુલ્હકાયક વલ્ એહસાન' કો મહેદી (અ.સ.) ને આકર ખલ્કુલ્લાહ પર ઝાહિર ઔર આમ કર દિયા, જો આયતે કરીમા **'સુમ્મ ઈન્ન અલૈના બયાનહુ'** કે મિસ્દાક થે.
- ઔર યે કે મહેદી કી ઝાત 'ખલીફતુલ્લાહ' હૈ, ઈસલિયે આપસે બૈત કરના, આપ પર ઈમાન લાના, આપકી તસ્દીક કરના ઔર અમ્રો નવાહી મેં આપકી ઈત્તેબા કરના ફર્ઝ હૈ.
- ઔર યે કે જો 'એહકામે વિલાયત' આપને ઉમ્મતે મુહંમદિયા પર ફર્ઝ કિયે વહ નયે નહીં થે, રસૂલે કરીમ (સ.અ.) ખુદ ઔર આપકે ખાસ ખાસ અસ્હાબ ઉન એહકામ પર પાબંદ

થે ઔર ઉન સિફાત સે મુત્તસીફ થે ઔર જો અસ્હાબ ઈન દરજજે કે હામિલ થે ઔર ઈન એહકામાત પર સખ્તી સે પાબંદ રહેનેકી તાબોતવાં રખતે થે, ઉનકો આપ (સ.અ.) ને ઈન એહકામાત કી તાલીમો તલ્કીન કી થી, મગર ઈસકી તબ્લીગે આમકી ઈજાજત નહીં દી થી ઔર ઈસકે ઈખ્ફા કા હુકમ દિયા થા, જૈસા કે હ. અબૂહુરૈરા (રજી.) કી રિવાયત સે સાબિત હૈ.

દર હકીકત ઈન 'એહકામે વિલાયત' 'એહકામે એહસાન' કા સરચશ્મા ઉસૂલે શરીયત હી હૈ મગર ઈસકી અદાયગી મેં સખ્તી શામિલ હૈ, જો આમ અસ્હાબ પર નબી (સ.અ.) કે જમાને મેં નહીં થી.

ઈસીલિયે મહેદી (અ.સ.) ને આકર ફર્માયા કે મૈં કોઈ નયા મઝહબ નહીં લાયા હું

"મઝહબે મા કિતાબુલ્લાહ વ ઈત્તેબાએ સુન્નતે મુહંમદુર્રસૂલુલ્લાહ"

મેરા મઝહબ અલ્લાહ કી કિતાબ કુર્આન મજીદ હૈ ઔર રસૂલે કરીમ (સ.અ.) કી કામિલ ઈત્તેબા કરના હૈ

હ. અલી (રજી.) સે મરવી હૈ ફર્માયા કે

મહેદી (અ.સ.) કિસી બિદતકો મિટાયે બગૈર ઔર કિસી સુન્નત કો કાયમ કિયે બગૈર ન છોડેંગે.

આપને આકર ઈબાદત મેં ઈખ્લાસો લિલ્લાહીયત પૈદાકી ઔર શિર્કે ખફી સે ભી બચને કી તલ્કીન ફર્માઈ... જૈસા કે કુર્આને મજીદ મેં ફર્માને ઈલાહી હૈ.....

'કેહદે કે મેરી નમાજ ઔર સબ ઈબાદતેં ઔર મેરા જીના ઔર મરના સબ અલ્લાહ કે લિયે હૈ જો સારે જહાં કા પરવરદિગાર હૈ, કોઈ ઉસ્કા શરીક નહીં ઔર ઈસી તૌહિદ કા મુઝ કો હુકમ હુવા હૈ ઔર મૈં સબ સે પહલા મુસલમાન હું' સૂ.અન્આમ (૬) આયત (૧૬૩) (૧૬૪).

ઔર ઈબાદત મેં ઈખ્લાસ પૈદા કરને કે લિયે તર્કે દુન્યા, ઉજલત અનિલ્ખલ્ક, સોહબતે સાદિકાં ઔર ઝિકેદવામ ફર્ઝ કિયા ઔર જીસકા ઝિક્ર જયાદા કિયા જાયે ઉસસે ઈશ્ક પૈદા હોકર ઉસે દેખને કી તલબ ભી પૈદા હોતી હૈ ઔર જબ ઝાકિર તલબે દિદારે ખુદા મેં ઝિંદગી બસર કરતા હૈ ઔર ઈસ મામલે મેં અલ્લાહ પર તવક્કલ કરતા હૈ તો એક દિન ઐસા આતા હૈ જબ બંદે કી નજર કે સામને કે સબ હિજાબ ઉઠા લિયે જાતે હૈં ઔર બંદા ઈસ ફાની દુન્યા મેં ચશ્મે સરસે અલ્લાહ કા દિદાર કરને કે કાબિલ હો જાતા હૈ. ઈસિલિયે મહેદી મવઉદ (અ.સ.) ને તર્કેદુન્યા, તલબે દિદારે ખુદા, તવક્કલ અલલ્લાહ ઔર ઝિકે દવામ કો ફર્ઝ ફર્માયા.

● ઔર ફર્માયા કે.....

બંદા ઊપર વાડે કા રાસ્તા લાયા હૈ
'બંદા દેખને વાલોંકા મઝહબ લાયા હૈ'

● ઔર તાકીદ ફર્માઈ કે .....

'હર જાકે બાશી બા યાદે ખુદા બાશી'
જહાં કહીં ભી રહો અલ્લાહ કી યાદ કે સાથ રહો

ઈમામુના કી તાલીમાત મેં ઝિકે ખફી ઔર ઝિકે દવામ કી એહમીયત કો મદે નઝર રખતે હુવે હમને ઈસ છોટે સે રિસાલે મેં ઝિકે દવામ કે મુતાલ્લિક કુર્આની આયતોં કો યકજા કિયા હૈ ઔર મહેદવીયત કી રૌશની મેં ઊનકી તશરીહ કરને કી કોશિશ કી હૈ...

ઉમ્મીદ હૈ કે કૌમ કે લોગ ઝિકુલ્લાહ કી એહમીયત કો સમઝ કર ઉસ પર કારબંદ હોનેકી કોશિશ કરેંગે.

② ઝિક્રુલ્લાહ કુર્આનકી રૌશની મેં

ફર્માને બારી તૂઆલા હૈ.....

ફ.ઝ્ કુરૂની અઝ્ કુર્ કુમ્   સૂ.બકરા (૨) આ. (૧૫૨)

"તુમ મુઝે યાદ કરો મૈં તુમ્હેં યાદ કરૂંગા"

ફિર ફર્માયા....

ફઝ્ કુરુલ્લાહ. ક.મા અલ્લ.મ.કુમ્ મા લમ્ તકૂનૂ તઅ્લ.મૂન

સૂ. બક્ર (૨) આ. (૨૩૧)

"પસ યાદ કરો અલ્લાહ કો જૈસા સિખાયા હૈ તુમકો,
જીસે તુમ નહીં જાનતે થે"

ફિર ફર્માયા....

વઝ્ કુરૂલ્લાહ. કસીરલ્ લઅ.લ્લકુમ્ તુફ્લિહૂન

સૂ. જુમા (૬૩) આ. (૧૦)

બકસરત અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરો બહુત મુમ્કિન્ હૈ
તુમકો ફલાહ નસીબ હો જાએ

કુર્આન શરીફ મેં મુખ્તલીફ આયતોં મેં ઝિક્રે કસીર કે તઆલ્લુક સે ઈર્શાદેબારી મૌજુદ હૈ, ઈસ મુખ્તસર રિસાલે મેં હમનેં કોશિશયે કી હૈ કેબલિહાઝે કુર્આને મજીદ ઝિક્રકીતાલીમ કો મુખ્તલીફ ઉન્વાનોં કી શક્લ દેકર ઝિક્રુલ્લાહ કે બારે મેં તમામ મવાદ કો યકજા કિયા જાયે તાકે પઢને વાલા ઈસ રિસાલે કો પઢકર ઉન તમામ આયતોં કી તફસીરો તર્જુમે સે એક હી વકત મેં ફાયદા ઉઠા સકે.

મસ્લન્ ઝિક્ર કા હુકમ, ઝિક્ર કા તરીકા, ઝિક્ર કે અવકાત, ઝિક્ર કે ફાયદે ઔર ઝિક્ર સે ગફલત બરતને કા અંજામ વગૈરહ વગૈરહ

૧. ઝિક્ર કા હુકમ

સૂ નિસાઅ (૪) આયત નં. ૧૦૩ મેં અલ્લાહતઆલા ને વાઝેહ્ તૌર પર મોમીનોં સે બસેગએ અમ્ર ખિતાબ ફર્માયા હૈ... ચૂનાંચે હુકમ હોતા હૈ....

ફિર જબ તુમ નમાઝ સે ફારિગ઼ હો જાવ તો ખડે ઔર બૈઠે ઔર લેટે હર હાલ મેં અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતે રહો

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ
قِيَامًا وَّقُعُودًا وَّعَلٰى جُنُوبِكُمْ ..... النساء ٤، ١٠٣

ફ.ઈઝા ક્.ઝૈતુમુસ્સ્લાત.ફઝ્કુરુલ્લાહ. ક્રિયામંવ્ વકુઊદંવ્ વ અ્લા જુનૂબિકુમ્

ઈસ આયત કે તેહત મુફસ્સીરીન ને યે લિખા હૈ

- **સાહબે તફસીરે કસીર**
  લિખતે હૈ "યાની તુમ અપને તમામ અહવાલ મેં ઝિક્રે ઈલાહી કરો".
- **સાહબે તફસીરે બૈઝાવી**
  લિખતે હૈ "મુસલમાનોં તુમ જુમ્લા હાલાત મેં ઝિક્રુલ્લાહ પર મદાવમત કરો".
- **સાહબે તફસીરે જલાલૈન**
  લિખતે હૈ "પસ યાદ કરો અલ્લાહતઆલા કો ખડે ભી, બૈઠે ભી ઔર લેટે ભી યાની અલ્લાહ કા ઝિક્ર હર હાલમેં કરો".
- **સાહબે તફસીરે હુસૈની**
  લિખતે હૈ "ઔર કહાગયા હૈ કે ઈસસે મુરાદ અલ્લાહતઆલા કો હર હાલત મેં યાદ કરના હૈં"।

..... મુખ્તસર યે કે ઈન તમામ હવાલોં સે યે સાબિત હોતા હૈ કે ઝિકે દવામ એક મુફસ્સિર કી નઝર મેં નહીં બલ્કે મુફસ્સિરીન કી જમાઅતે કસીર કે પાસ હર હાલ મેં ફર્ઝ હૈ.

નીજ ઈસ આયત કી તફસીર મેં સાહબે તફસીરે મઆલિમુલ્તજીલ ને યે રિવાયત દર્જ કી હૈ.....

"હ. આયશાસિદ્દિકા સે મરવી હૈ - હ.આયશા ઈર્શાદ ફર્માતી હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) અપને તમામ અહવાલ વ અવકાત મે ઝિકે ઈલાહી કરતે થે".

ઈન્સાન યે તીન હાલતોં સે કિસી હાલ ખાલી નહી રહ સકતા યાતો વહ ખડા હોગા યા બૈઠા હોગા યા લેટા હોગા. ઈસ આયત કે જરીએ અલ્લાહ જલ્લો શાનાને અપના ઝિક ઈન તીનો હાલતો મેં કરને કી તાકીદ બસેગએ અમ્ર ફર્માઈ હૈ જીસસે ઝિકે દવામ' કા ફર્ઝ હોના સાબિત હોતા હૈ- ઈસિલિયે રિસાલત માબ સલ્લમ ને અપને જુમ્લા અહવાલ વ અવકાત મેં ઝિકે ઈલાહી પર મદાવમત કી ઔર અહાદીસ સે યે સાબિત હૈ કે આપને અપની ઉમ્મત કો ઝિકે દવામ કરને કી તલ્કીન ફર્માઈ હૈ.

૨. ઝિક્રે કસીર કા હુકમ

સૂ. અહઝાબ (૩૩) આ. (૪૧) મેં અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ...
એ ઈમાનવાલો અલ્લાહ કો બહોત યાદ કરો (ઝિક્રે કસીર કરો)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

યા અય્યુહલ્લઝીન. આમનુઝ્ કુરુલ્લાહ.ઝિક્રન્ કસીરા (૪૧)

- **સાહબે તફસીરે મઆલિમુલ્તન્ઝીલ** ને ઈસ આયત કી તફસીર મેં યે રિવાયત દર્જ કી હૈ "હઝરત મુજાહિદ ને ઈર્શાદ ફર્માયા હૈ કે ઝિક્રે કસીર યે હૈ કે તૂ અલ્લાહ જલ્લોશાના કો કભી ન ભૂલે"

  (તફસીર મઆલિમૂલ્તન્ઝીલ જૂઝ (૩) સફા ૧૭૮ મત્બુઆ મિસર)

- ઔર **સાહબે તફસીર શેખ અકબર** ને ઈસ આયત કી તફસીર ઈન અલ્ફાઝ મેં કી હૈ........

  "યે ઝિક્રે ઈલાહી કા અમલ હંમેશા ઔર કામિલ વકત મેં હોના ચાહિયે તાકે ફનાએ સર્મદી હાસિલ હો.

- ઔર નીજ **સાહબે તફસીરે હુસૈની** ને ઈન રિવાયતોં કો ઈસી આયતકી તફસીર મેં યું લિખા હૈ....

  જનાબ સલમીકુદસે સિરહ ફર્માતે હૈ કે ઝિક્રે કસીરસે મુરાદ ઝિક્રે કલ્બી હૈ કયોંકે ઝિક્રે દવામ દિલ સે હી હો સકતા હૈ, ઝુબાન સે મુમકિન નહીં.....

  ઔર લતાઈફેકશ્તરી મેં બયાન કિયા ગયા હૈ કે ઝિક્રે કસીર કા હુકમ મુહબ્બતે હક કી જાનિબ ઈશારા હૈ યાની ઉસકો દોસ્ત રખ્ખો ક્યોં કે યે બાત મુસલ્લિમ હૈ કે જો કિસી કો દોસ્ત રખતા હૈ તો ઉસકો જ્યાદા યાદ કરતા હૈ ઔર દોસ્તી કી અલામત ઝિક્ર હી કી કસરત હૈ ઔર દોસ્તી

ઈસબાત કા મૌકા નહીં દેતી હૈ કે જુબાન, દોસ્ત કે ઝિક્ર સે ઔર દિલ ઉસકી ફિક્ર સે ફારિગ રહે. (તફસીરે હુસૈની જીલ્દ (૨) સફા ૧૫૬)

- ઔર નીજ **સાહબે તફસીર ઈબ્ને કસીર** ને ઈસ આયત કી તફસીર મેં એક હદીસ કો નકલ ફર્માયા હૈ. ઈમામ એહમદ હંબલ સે બ રિવાયતે હ.અબુસઈદ ખિદ્રી મરવી હૈ કે હ. મુહંમદ અરબી સ.અ. ને ઈર્શાદ ફર્માયા કે ઝિકુલ્લાહ ઈત્ની કસરત સે કિયા કરો કે લોગ તુમ્હે મજનૂં કહને લગે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર જુજ સાની સફા ૪૯૫ મતબૂઆ મિસર)

- બહરહાલ **સાહબે તફસીર મુહંમદ બીન જરીર તિબ્રી** (અલ્મુત.વફ્ફી ૩૯૦ હિ.) સે લેકર **સાહબેતફસીર રૂહુલબયાન ઈસ્માઈલ (હક્કી)** તક કે તમામ મુફસ્સિરીન કી મુત્તફીકા રાયે યે હૈ કિ ઝિકેદવામ ફર્ઝ હૈ ઔર મજકૂરા આયત મેં અલ્લાહતઆલા ને બસેગએ અમ્ર હુકમ દિયા હૈ ઔર મસદર લાકર ઉસકો 'મોઅક્કદ' ફર્માયા ફિર 'કસીર' ફર્માકર ઔર ભી તાકીદે અઝીમ ફર્માદી

ઔર અલ્લાહતઆલા ને સૂ.અન્કબૂત મેં યે ઈર્શાદ ફર્માયા હૈ કે વલ.ઝિકુલ્લાહિ અકબર (સૂ. અન્કબૂત આયત ૪૫)

- ઈસ આયત કી તફસીર મેં શેખ અકબર ને યે લિખા હૈ...

"ઔર અલ્લાહતઆલા કા ઝિક્ર બહુત બડા હૈ યાની વહ ઝિકે ઝાત હૈ જો ફનાએ મહઝ કે મુકામમેં કિયા જાતા હૈ ઔર હકતૂઆલા જલ્લોશાના કી નમાજ બકા મેં બવક્તે તમ્કીન અદા કી જાતી હૈ ઔર યે (દિદારે ખુદાએતઆલા) તમામ અઝકાર ઔર નમાજોં સે બઢકર હૈ.

- **તફસીર રૂહુલ્બયાન** ને ઈસ આયત 'વલઝિકુલ્લાહિ અકબર' કે તહત લિખા હૈ.....

ઔર અલ્લાહત્આલા કા ઝિક્ર જુમ્લા તાઆત સે અફઝલ હૈ ઈસલિયે કે બંદે કા અલ્લાહ કો યાદ કરને કા સવાબ' 'અલ્લાહ કા બંદે કો યાદ કરના હૈ' ચૂનાંચે ઈશદિ ખુદ્યવંદી હૈ કે "તુમ મુઝે યાદ કરો મૈં તુમ્કો યાદ કરૂંગા"

ઔર હ.મુહંમદ (સ.અ.) ને ઈર્શાદ ફર્માયા.....

"ઈશદિ રબ્બુલ્ઈજ્જત હૈ કે ઉસને ફર્માયા મૈં મેરે બંદે કે ગુમાન કે સાથ હું ઔર મૈં ઉસકે હમરાહ હું, જીસ વક્ત કે વહ મેરા ઝિક્ર કરતા હૈ. અગર વહ મુઝે અપને નફ્સ મેં યાદ કરતા હૈ તો મૈં ઉસકો અપની ઝાત મેં યાદ કરતા હું" ઔર અગર વહ મુઝેકિસી મજલીસ મેં યાદ કરતા હૈ તો મૈં ઉસકો ઉસકી મજલીસ સે બઢકર મજલીસ મેં યાદ કરતા હૂં ઔર ઈસ ઝિક્ર સે મુરાદ ઝિકે ખાલિસ હૈ ઔર યે વહ ઝિક્ર હૈ જો ઉન આમાલ કે ઝિક્ર સે પાક વ સાફ હૈ જીસ મેં યે ઝાહિરી આમાલ મખ્લૂત રહેતે હૈં ઔર વહ કાફિરોં કી ગરદન કતા કરને ઔર ગુલામોં કો આઝાદ કરને ઔર અહબાબ કો માલ અતા કરને સે બુલંદતર હૈ. ઝિકે ઈલાહી કી ઈબ્તેદા 'તૌહિદ' સે હૈ ફિર 'તજરીદ' યાની માસિવા અલ્લાહ સે અલાહેદગી ઈખ્તેયાર કર લેના હૈ, ફિર 'તફરીદ' યાને અપને હસ્ત વ બૂદ સે નિકલ જાના હૈ જૈસા કે હુઝૂરે કરીમ સ.અ. કા ઈર્શાદ ફૈઝે બુન્યાદ હૈ કે "મુફર્રેદીન આગે બઢ ગયે" સહાબા ને અર્ઝ કિયા 'મુફ-ર્રેદીન' કૌન હૈ. ઈર્શાદ હુવા 'વહ મર્દ ઔર ઔરતેં હૈં જો અલ્લાહતઆલા કો બકસરત યાદ કરતે રહતે હૈં' (તફ્સીર રૂહુલ્બયાન, જુજસાની સફા ૯૮૧ તબઅ ઉસ્માનિયા પ્રેસ ઈસ્તંબુલ)

બહવાલએ કિતાબ 'ઝિકેદવામ' મુસન્નીફ "મૌલાના મૌલવી હ. સૈયદ મહમૂદ સાહબ અકેલવી મોલવી ફાઝીલ નાગપૂર યુનીવર્સીટી

૩. ઝિક્ર કા તરીકા

સૂ. અઅ્રાફ (૭) આયત (૨૦૫) મેં અલ્લાહતઆલા ઝિક્ર કા તરીકા બતાતે હુવે ફર્માતે હૈં....

ઔર અપને પરવરદિગાર કા ઝિક્ર કરતે રહો અપને જી મેં ગિડગિડાતે હુવે ઔર ખૌફ કે સાથ ઔર બે આવાઝ નિકલે ઝબાન સે (આવાઝકે બગૈર યાને સાંસોં મે) સુબ્હ ઔર શામ ઔર ગ઼ાફિલોં સે મત હોના.

وَاذْكُرْ رَّبَّكَ فِيْ نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَّخِيْفَةً وَّدُوْنَ
الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ
مِّنَ الْغٰفِلِيْنَ ۝٢٠٥ الاعراف

વઝ્કુર્ રબ્બ.ક. ફી નફ્સિક. તઝ.ર્રુઅંવ્ વ. ખીફ. તંવ્ વ.દૂન.લ્જહ્ રિ મિનલ્કવ્લિ બિલ્ગુદુવ્વિ વલ્આસાલિ વ.લા. તકુમ્ મિન.લ્ ગ઼ાફિલીન
(સૂ. અઅ્રાફ (૭) આયત (૨૦૫)

- ઈસ આયત કે તહત સાહબે તફસીરે હુસૈની ને લિખા હૈ કે ..
- "ઐ મુહંમદ (સ.અ.) અપને રબકો દિલ મેં યાદ કિયા કરો ઔર ઊસકી યાદ આજીજી, ન્યાજમંદી ઔર ઊસકે ફઝ્લ કી ઉમીદ ઔર અદ્લ કા ખૌફ વ અંદેશા રખતે હુવે હોની ચાહિયે.
- ઔર અલ્લાહ કો બુલંદ તર આવાજ સે કદ્રે આહિસ્તગી સે યાની સિર ઔર જેહર કે દરમ્યાની આવાજ સે સુબ્હ ઔર શામ પુકારો સે મુરાદ 'ઝિક્રે દવામ' હૈ યા ઊસકે

દૂસરે માની અવકાતે ઝિક્ર મેં અફઝલતરીન વકત સુબ્હ ઔર શામ કા હૈ.

- ઔર ઐ મુહંમદ અરબી આપ ગાફિલીન મેં સે મત હો જાઈયે. યે ખિતાબ બઝાહિર મુહંમદ (સ.અ.) સે હૈ મગર દરઅસ્લ મુખાતિબ આપકી જમીઅ ઉમ્મતહૈ. મકસદ યે હુવા કે આપ ઉનસે કેહ દિજીયે કે વહ હમારી યાદ સે ગાફિલ ન હોં. (તફસીરે હુસૈની જીલ્દ અવ્વલ, સફહા ૧૯૯)

ઈસિલિયે ખાતિમે વિલાયતે મુહંમદિયા, ખલીફતુલ્લાહ મહેદી મુરાદુલ્લાહ હ. સૈયદ મુહંમદ જીવનપૂરી (અ.સ.) ને જો રસૂલુલ્લાહ સ.અ. કે તાબએતામ થે આકર અપને માનનેવાલોં કો કહા કે ઝિકેદવામ હર હાલત મેં ફર્ઝ હૈ. ઔર ઉન્હેં ઝિકે ખફી' કી તાલીમ દી જીસ મેં બંદા હરઆતી જાતી સાંસ કે સાથ અલ્લાહતઆલા કી વહદાનિયત કે ઊસ કલ્મેકો બુલંદ કરતા હૈ જો સારી આસ્માની કિતાબોં કા નિચોડ હૈ, યાની 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' ઔર ઝિકે પાસે અન્ફાસ કી ઈસ તાલીમ મેં 'હુંનહીં' - 'તુ હૈ કે અલ્ફાજ સિખાયે જીસકી વજહ સે ઝાકિર બંદા અપની જાત કી નફી કરકે શિર્કે ખફી સે બચ જાતા હૈ ઔર ફનાફિલ્લાહ હોકર ઈસ ફાની દુન્યા મેં ચશ્મે સર સે અલ્લાહ કા દિદાર કરને કે કાબિલ હો જાતા હૈ ઔર કુર્બે ઈલાહી સે સરફરાજ હો જાતા હૈ માનિંદ કૌલુ-લ્લાહીતઆલા 'જો કોઈ ચાહતા હૈ કે અપને રબ કા દિદાર કરે ઊસે ચાહિયે કે અમલે સાલેહ (તર્કે દુન્યા) કરે ઔર અપને રબ કી બંદગી મેં કિસી કો શરીક ન કરે (શિર્કે ખફી સે ભી બચે) સૂ. કહફ આ. (૧૧૦).

આલીમોં ને સવાલ કિયા કે 'આપ લોગોં કો ઈલ્મ પઢને સે ઔર કસબ કરને સે રોકતે હો' ઈસકે જવાબમેં આપ (અ.સ.) ને ફર્માયા કે 'બંદા રસૂલે કરીમ સ.અ. કા તાબેઅ્ હૈ જો કુછ કે રસૂલ ને મના નહીં ફર્માયા બંદા કૈસે મના

ફર્માયેગા. બંદા અલ્લાહ કી કિતાબ કી રૂ સે ઝિકેદવામ કો ફર્ઝ ફર્માયા હૈ ઔર જો કુછ ભી ઝિક કો માનેઅ્ કરે વહ હરામ હૈં કયા પઢના, કયા કસબ કરના, કયા ખાના, કયા પીના ગ઼ફલત હરામ હૈં.

ઈસ તરહ આપ (અ.સ.) ને ઝિકે ખફી કી ખાસ તાલીમ કો આમ કરદિયા ઔર પાસે અન્ફાસ કે સાથ ઝિક કરને કા તરીકા બતાકર મોમીનોં કો ઈસ આયત કા મિસ્દાક બના દિયા ઔર સાથ સાથ અલ્લાહ કે ઉસ હુકમ પર ભી કારબંદ કર દિયા જીસ મેં અલ્લાહત્આલા ફર્માતા હૈ કે **"વઅ્બુદ્ર-બ્બક. હત્તા યઅતીકલ યકીન"** (સૂ. ૧૫. આ.૯૯). ઈબાદત કરો અપને રબકી યહાં તક કે તુમ્હે મૌત આજાયે યાને મરતે દમ તક અલ્લાહ કી ઈબાદત કરો.

કોઈ ભી ફર્ઝ ઈબાદત ઐસી નહીં કે જો ઈન્સાન કા સાથ મૌતકી હદ તક દે... નમાજ ફર્ઝ હૈ મગર દો નમાજોં કે બીચ મર ગયા તો મરતે દમ ઈબાદત મેં નહીં... રોજે તો સાલ મેં એક મહિને મેં ફર્ઝ હૈ બાકી કે (૧૧) મહિનોં મેં મર ગયા તો મરતે વક્ત ઈબાદત મેં નહીં.... જકાત તો કમાયેગા જબ દેગા.... હજ જિંદગી મેં એક દફા કરેગા. સિર્ફ ઝિકે ખફી હી એક ઐસી ઈબાદત હૈ જો મૌત કી આખિરી હદ તક સાથ દેને વાલી ઈબાદત હૈ. ક્યોં કે ઝિકે ખફી સાંસો કે જરીયે કિયા જાતા હૈ, સાંસકા તાલ્લુક મૌતકે સાથ હૈ જબતક સાંસ ચલી જ઼ંદગી બાકી હૈ ઔર સાંસ બંદ હુઈ તો મૌત.

૪. ઝિક્રકે અવકાત

સૂ તાહા(૨૦) આયત (૧૩૦) મેં અલ્લાહતઆલાને ઝિક્રકે અવકાત યું બયાન ફર્માયે હૈં.... ઈર્શાદે બારી તઆલા હોતા હૈ કે... તુમ ઉનકી બાતોં પર સબ્ર કરો ઔર અપને રબ કો સરાહતે હુવે ઉસકી પાકી બોલો, સૂરજ ચમકને સે પહેલે, ઔર ઉસકે ડૂબને સે પહેલે ઔર રાત કી ઘડીયોં મેં ઉસકી પાકીબોલો ઔર દિન કે કિનારોં પર, ઈસ ઉમ્મીદ પર કે તુમ રાઝી હોં.

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوْعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوْبِهَا ۚ وَمِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ
فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى ○ ۱۳۰ طٰه ۲۰

ફસ્બિર અ.લા મા ય.કૂલૂન.વસબ્બિહ્ બિહમ્દિ રબ્બિક. કબ્લ.તુલૂ ઈશ્શમ્સી વ કબ્લ.ગુરૂબિહા, વ મિન્ આનાઈલ્લૈલિ ફસબ્બિહ્ વ અત્રાફ.ન્ન.હારિ લઅ.લ્લક. તર્ઝા

સુ. તાહા (૨૦) આ. ૧૩૦

મુફસ્સીરોં કા યે તરીકા હૈ કે જહાં 'વઝકુર' લફઝ ઈસ્તેમાલ હોતા હૈ વહાં મુરાદ ઝિકુલ્લાહ લેતે હૈ ઔર જહાં 'વસબ્બિહ' કે અલ્ફાઝ આતે હૈં ઉસસે મુરાદ નમાજ લેતે હૈં.

ઈસ આયતે કરીમા મેં ભી તકરીબન સભી મુફસ્સિરોં ને 'વ સબ્બિહ બિહમદિ રબ્બિક' સે મુરાદ 'નમાજ' લી હૈ ઔર ઈસસે મુરાદ ઝિકુલ્લાહ નહીં લિયા હૈ ઈસકી એક વજહ યે હો સકતી હૈ કે ઈસ આયત કે ફૌરન બાદ અલ્લાહતઆલા ને નબીએ કરીમ સ.અ. કો મઅેમુતાલ્લેકીન નમાજકી પાબંદી

કી તાકીદ કી હૈ જૈસાકે ફર્માયા 'વઅમૂર્ અહલ.ક. બિસ્સલાતિ વસ્તબિર્ અલૈહા' (ઔર અપને મુતાલ્લેકીન કો ભી નમાજ કા હુકમ કરતે રહીયે ઔર ખુદ ભી ઉસકે પાબંદ રહીયે).

મગર યહાં એક બાત ગૌર તલબ હૈ કે ઝિક્ર કે મુતાલ્લિક આયાતે કુર્આની પર ગ઼ૌર કરને સે માલુમ હોતા હૈ કે જહાં જહાં ભી અલ્લાહતઆલા ને 'સુબ્હો શામ' લફ્ઝ ઈસ્તેમાલ કિયા હૈ વહ ઝિક્રુલ્લાહ' કે ઈસ્તેમાલ કિયા હૈ.

મસ્લન - બિલ્ગુદુવ્વિ વલ આસાલિ (સૂ. અઅ્રાફ ૨૦૫)
બુકરતંવ વઅસીલા (સૂ.અહઝાબ ૪૧)
બિલ્ગદાતિ વલ્અશિય્યી (સૂ. કહફ આ. ૨૮)

ઔર સૂ. અહઝાબ (૩૩) આ. (૪૨) મે **'વ સબ્બિહૂહુ બુકરતંવ્ વઅસ્સીલા'** કે અલફાઝ આયે હૈં જિસ કા મતલબ મુફસ્સિરોંને નમાજ ના લેતે હુવે ઝિક્રુલ્લાહ લિયા હૈં યા અય્યુહલ્લઝીન. આમનુઝ્કુરુંલ્લાહ. ઝિક્રન્ કસીરા (૪૧) વ સબ્બિહૂહુ બુકર.તંવ્ વ અસીલા (૪૨) ઐ ઈમાનવાલો, અલ્લાહ કો બહોત યાદ કરો (ઝિક્રે કસીર કરો) ઔર 'સુબ્હો શામ' ઉસકી પાકી બોલો.

ઔર યહાં ભી ઈસ આયત મેં સાફ તૌર પર "સૂરજ નિકલને સે પહેલે ઔર ઉસકે ડૂબને સે પહેલે અલ્લાહ કી પાકી બયાન કરને કા હુકમ દિયા હૈ" ઔર દિન કે કિનારોં પર' લફ્ઝ ઈસ્તેમાલ કરકે સુબ્હો શામ પાકી બોલને કે હુકમ કો દોહરા કર ઈસ વક્ત કી અહમીયત બતાઈ ગઈ હૈ (યાને સુલ્તાનુલૈલ વ સુલ્તાનુન્નહાર) મેહદી મવઉદ (અ.સ.) ને ઈન દો વક્તોં કે બારે મેં ફર્માયા કે 'જો શખ્સ કે ઈન દોનો વક્તોં કો ગ઼ાયે કરે વહ દીને ખુદા કા ફકીર નહીં' (ઈન્સાફ નામા).

આયત પર ગ઼ૌર કરને સે માલુમ હોતા હૈ કે અલ્લાહતઆલાને ઈસ આયત મેં ઝિક્ર કે અવકાત તફસીલ કે સાથ સાફ

અલ્ફાઝ મેં બયાન કર દિયે હૈં ઔર કહા હૈ કે 'અપને પરવરદિગાર કી પાકી બોલો સૂરજ નિકલને સે પહેલે ઔર ઊસકે ડૂબને સે પહેલે ઔર રાત કી ઘડીયોં મેં ઔર દિન કે કિનારોં પર શાયદ કે તુમ રાઝ઼ી હોં'....

....ઔર આયત કે ઈખ્તેતામ પર નબીએ કરીમ (સ.અ.) કો (ઔર આપકે વાસ્તે સે મોમીનોં કો) લફ્ઝ **'લઅ.લ્લ.ક. તર્ઝા'** સે બશારત દી ગઈ હૈ કે અગર તુમ ઈન અવકાત પર પાબંદી કે સાથ અલ્લાહતઆલા કા ઝિક્ર કરોગે તો ઉસકા નતીજા વહ કુછ સામને આયેગા જીસસે તુમ્હારા દિલ ખુશ હો જાયેગા. યહાં લફ્ઝ **'લઅ.લ્લક.તર્ઝા'** ઈસ્તેમાલ હુવે હૈં (શાયદ કે તુમ રાઝ઼ી હોં) ઔર યે વૈસી હી બશારત હૈ, જીસ્કા ઝિક્ર સૂ. ઝુહા મેં અલ્લાહતઆલા ને યું ફર્માયા હૈ... **"વલલ્ આખિરતુ ખૈરુલ લ.ક. મિનલ્ઊલા, વલ. સવ્ફ. યુઅતિક. રબ્બૂક. ફતર્ઝા"** તુમ્હારે લિયે બાદ કા દૌર યકીનન્ પહેલે દૌર સે બહેતર હૈ ઔર અન્કરીબ તુમ્હારા રબ તુમ્હેં ઈતના દેગા કે તુમ ખુશ હો જાવગે"

ઈસ આયત પર ગૌર કરને સે માલુમ હુવા કે અલ્લાહ-તઆલાને નબીએકરીમ (સ.અ.) કે વાસ્તે સે મોમીનોં કો બશારત દી હૈ ઔર ફર્માયા હૈ કે અગર કોઈ સૂરજ નિકલને સે પહેલે ઔર ઉસકે ડૂબને સે પહેલે ઔર રાત કી ઘડીયોં મેં ઔર દિન કે કિનારોં પર અલ્લાહકી તારીફ કે સાથ ઉસકી તસ્બીહ઼ કરેગા તો અલ્લાહ ઉસે ઐસા કુછ દેગા કે વહ રાઝ઼ી હો જાયેગા, ખુશ હો જાયેગા.

તો આઈયે હમ ગ઼ૌર કરેં કે અલ્લાહતઆલા 'ઝાકિર' કો ઐસા કયા દેગા જીસસે 'ઝાકિર' ખુશ હો જાયેગા.

૫. ઝિક્ર કે ફાયદે

સૂ. અહઝાબ (૩૩) આયત (૪૧) સે (૪૭) મેં અલ્લાહતઆલા 'ઝિક્રેકસીર' કે ફાયદે બયાન કરતે હુવે ફર્માતા હૈ...

ઐ ઈમાનવાલો, અલ્લાહ કો બહોત યાદ કરો (ઝિક્રે કસીર કરો) ઔર 'સુબ્હો શામ' ઉસકી પાકી બોલો, વહી હૈ કે દુરૂદ ભેજતા હૈ તુમ પર વહ ઔર ઉસકે ફરિશ્તે, કે તુમ્હેં અંધેરોં સે ઉજાલે કી તરફ નિકાલે ઔર વહ (ઐસે) મોમીનોં પર (જો સુબ્હો શામ ઉસકા ઝિક્ર કરતે હૈ) મહેરબાન હૈ. ઉનકે લિયે મિલતે વક્ત કી દુઆ સલામ હૈ ઔર ઉનકે લિયે ઈજ્જત કા સવાબ તૈયાર કર રખ્ખા હૈ. ઐ નબી, બેશક હમને તુમ્હેં ભેજા ગવાહ બનાકર, ખુશખબરી દેનેવાલે ઔર ડર સુનાને વાલે ઔર અલ્લાહ કી તરફ ઉસકે હુકમ સે બુલાને વાલે ઔર ચિરાગે રૌશન (ચમકતા હુવા આફતાબ) બનાકર ઔર તુમ (ભી ઐસે) મોમીનોં કો ખુશખબરી દે દો (જો વક્ત કી પાબંદી કે સાથ ઝિક્રે કસીર કરતે રહતે હૈ) કે ઉન કે વાસ્તે અલ્લાહ કી તરફ સે બડા ફઝ્લ હૈ.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيْرًا وَّسَبِّحُوْهُ
بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ○ هُوَ الَّذِيْ يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهٗ
لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۭ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ
رَحِيْمًا ○ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهٗ سَلٰمٌ ۚ وَاَعَدَّ لَهُمْ

اَجْرًا كَرِيْمًا ○ يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّ
مُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ○ وَّدَاعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ وَسِرَاجًا
مُّنِيْرًا ○ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَضْلًا
كَبِيْرًا ○ ٤٧ الاحزاب ٣٣

યા અય્યુહલ્લઝીન. આમનુઝ્કુરુલ્લાહ. ઝિક્રન્ કસીરા (૪૧) વ સબ્બિ.હૂ હુ બુક્રતંવ્ વ અસીલા (૪૨) હુવલ્લઝી યુસ્લ્લી અલૈકુમ વ મલાઈક.તુહુ લિયુખ્રિજ.કુમ્ મિન.ઝ્ ઝુલુમાતિ ઈલ.ન્નૂર, વ કાન. બિલ્મુઅમિનીન. રહીમા (૪૩) તહીય્યતુહુમ્ યવ્મ. યલ્ક.ન્હુ સલામ, વ.અ.અ.દ.લહુમ્ અજરન્ કરીમા (૪૪) યા અય્યુહન્ ન.બિય્યુ ઈન્ના અર્સલ્ના.ક. શાહિદંવ્ વ મુબ.શિરંવ્ વનઝીરા (૪૫) વ દાઈયન્ ઈલલ્લાહિ બિઈઝ્નિહિ વ સિરાજમ્ મુનીરા (૪૬) વ બશિશરિલ્મુઅ્મિનીન. બિઅન્ન. લહુમ્ મિન.લ્લાહિ ફઝ્લન્ કબીરા (૪૭) સૂ. અહજાબ (૩૩)

ઝિક્ર કા હુકમ, ઝિક્ર કા તરીકા, ઝિક્ર કે અવકાત બતાને કે બાદ અલ્લાહતઆલા ઈસ આયતે કરીમા મેં અપને વાદે કે મુતાબિક (જો લઅલ્લ.ક તરઝા કે ઝરીયે બયાન કિયા ગયા હૈ) ઉન ઈનામાત ઔર નવાજ્શાત કા બયાન ફર્મા રહા હૈ, જો ઝાકિર કો મુકર્રરા અવકાત પર અલ્લાહતૂઆલા કે બતાયે ગયે તરીકે કે મુતાબિક ઝિકે કસીર' કરને પર અતા કિયે જાયેંગે, જીસકી બદૌલત વહ ખુશ ખુશ હો જાયેગા.

ઈસ આયતે કરીમા મેં પહેલે તો વહી 'ઝિક્રે કસીર' કરને કે હુકમ કો દોહરાયા ગયા હૈ ઔર ફિરસે મુકર્રરા અવકાત 'બુક્રતંવ્ વ અસીલા' યાને સુબ્હો શામ ઉસકા ઝિક્ર કરને કી તાકીદ ફર્માઈ ગઈ હૈ, ઔર ઉસકે બાદ ઈનામો ઈકરામ કા વહ સિલસિલા શુરૂ હોતા હૈ કે અગર કિસી ઈન્સાન કી સમઝ મેં વહ આ જાયેં તો જીંદગીભર ઝિક્રુલ્લાહ મેં લગા રહે ઔર જ઼રા ભી ગ઼ફલત ન બરતે.

૧) સબ સે પહેલે તો અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ કે ઐ ઈમાન વાલો, અલ્લાહ કો કસરતે ઝિક્ર કે સાથ યાદ કરો ઔર સુબ્હો શામ ઉસકી પાકી બયાન કરો, અગર તુમ યે કામ કરોગે તો અલ્લાહ ઔર **ઉસકે ફરિશ્તે તુમ પર દુરૂદ ભેજેંગે, રેહમત નાજ઼ીલ કરેંગે.**

યહાં પર **યુસ઼.લ્લી** લફ્ઝ ઈસ્તેમાલ હુવા હૈ - ઔર યે વહી લફ્ઝ હૈ જો આયતે કરીમા...

"ઈન્નલ્લાહુ વ મલાઈક.તુહુ યુસ઼.લ્લુન. અલ.ન્નબીય્યી, યા અય્યુહલ્લ.ઝીન આમનુ સલ્લુ અલય્હી વ સલ્લીમુ તસ્લીમા"

... મેં આયા હૈ કે 'બેશક અલ્લાહ ઔર ઉસકે ફરિશ્તે નબી (સ.અ.) પર દુરૂદ ભેજતે હૈં, ઐ લોગો જો ઈમાન લાયે હો તુમ ભી નબી પર દુરૂદ ભેજા કરો'.

હઝરત અન્સ રઝિ. ને ફર્માયા હૈ કે જબ આયત **'ઈન્નલ્લાહ. વમલાઈકતુહુ યુસલ્લુન. અલન્નબીય્યી'** નાજ઼ીલ હુઈ તો હ. સિદ્દિકે અકબર (રઝિ.) ને અર્ઝ઼ કિયા યા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) જબ આપકો અલ્લાહતઆલા કોઈ ફઝ઼લો શર્ફ અતા ફર્માતા હૈ, તો હમ ન્યાજમંદો કો ભી આપકે તુફૈલ મેં નવાજતા હૈ, ઈસ પર અલ્લાહતઆલા ને યે આયત નાજિલ ફર્માઈ (તફસીર કન્ઝુલૂઈમાન)

આયત કે તર્જુમે પર ઔર ઉસકે શાને નુઝુલ પર ગૌર કરને સે સાફ ઝ઼ાહિર હોતા હૈ કે અલ્લાહતઆલા ને મોમીનોં સે યે વાદા ફર્માયા હૈ કે અગર કોઈ મોમીન બંદા સુબ્હો શામ વક્ત કી પાબંદી કે સાથ 'ઝિકે કસીર' કરેગા તો ઉસે વહ ચીજ નસીબ હોગી જો અલ્લાહતઆલા ને અપને પ્યારે નબી હ. સૈયદના મુહંમદ મુસ્તુફા (સ.અ.) કો અતા ફર્માઈ થી, ઔર વહ યે કે ઉન મોમીનોં પર ભી, ઉન ઝાકિરોં પર ભી અલ્લાહ ઔર ઉસકે ફરિશ્તે દુરૂદ ભેજેંગે, જૈસા નબીએ કરીમ (સ.અ.) પર ભેજા કરતે હૈં.

ગાલિબન્ યે ઠીક ઉસી તરહ હૈ, જીસ તરહ શબે મૈરાજ મેં આપકો વિસાલે હક઼ હુવા ઔર કુર્બેઈલાહી સે મુશર્રફ હુવે, તો આપકે ઈસ ઈસરાર પર કે મેરી ઉમ્મત કો યે કુર્બ કિસ તરહ હાસિલ હોગા, અલ્લાહતઆલાને આપકી ઉમ્મત કે લિયે 'નમાજ' બ તૌરે તોહફા દી ઔર આપ (સ.અ.) ને આકર અપની ઉમ્મત સે ઈર્શાદ ફર્માયા કે.....

'અસ્સલાતુ મૈરાજુલ્મુઅમીનીન'

ઔર

જો સજદા કરેગા વહ કરીબ હો જાયેગા

(વસ્જુદ - વક્તરીબ)

નમાજ કે જીસમેં બંદા અલ્લાહતઆલા કી હમ્દો સના કરતા હૈ, તારીફો તસ્બીહ કરતા હૈ, જો ફર્ઝે મવકુતા હૈ, મુકર્રરા અવકાત પર હી ફર્ઝ હૈ..... અગર વહ બંદે કે લિયે **મૈરાજ'** હૈ ઔર કુર્બેઈલાહી કા બાઅસ બન સકતી હૈ તો 'ઝિકેખુદા' જો ફર્ઝે દાઈમી હૈ, હંમેશા કા ફર્ઝ હૈ ઔર કિસી હાલત મેં સાકિત ન હોગા, ઈસલિયે કે કિસી શર્ત સે મશ્રૂત નહીં....

માનિંદે કૌલુલ્લાહીતઆલા....

પસ તુમ અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતે રહો ખડે ઔર બૈઠે ઔર લેટે, ફિર જબ તુમ મુત્મઈન્ હો જાવતો નમાઝ કાયમ કરો, બેશક નમાઝ મોમિનોં પર મુકર્રરહ્ અવકાતમેં ફર્ઝ હૈ. (૧૦૩) સૂ. નિસાઅ (૪)

..... તો અગર બંદએ મોમીન નમાજ (કે જો ફર્ઝે વકતિયા હૈ ઔર જો કુર્બે ઈલાહી કા જરીયા હૈ) અદા કર લેને કે બાદ ઉસ ઝિક્ર મેં લગા રહે (જો ફર્ઝે દાઈમ હૈ ઔર તાસીર ઔર તઝકીયે નફ્સ કે ઐતબાર સે જયાદા બુઝુર્ગ હૈ ઉસ નમાજ સે જો મખ્સૂસ હૈ) ઔર અલ્લાહતઆલા કે ઉસ હુકમ કી તામીલ કરે જીસે અલ્લાહતઆલાને સૂ. જુમા મેં યું ઈર્શાદ ફર્માયા હૈ....

કે પસ જબ નમાઝ પઢ લી જાયે તો જમીન પર (મસ્જીદ મે) ફૈલ જાવ ઔર અલ્લાહ કા ફઝ્લ (બિનાઈ) ચાહો ઔર ઝિકે કસીર કરો શાયદ તુમ (કુર્બે ઈલાહી હાસિલ કરને મે) કામ્યાબ હો સકો. (૧૦) સૂ. જુમા (૬૨).

... તો ઐસે ઝાકિર બંદએ મોમીન કો અલ્લાહતઆલા કા કૈસા કુર્બ અતા હોગા ઔર ઉસકી રસાઈ કિસ મકામ તક હો સકતી હૈ યે બાત ગૌર તલબ હૈ.

ઔર

ઝિકુલ્લાહ

નમાઝ ઔર દૂસરે સબ આમાલ સે અફઝલ હૈ યે બાત અહાદીસ ઔર કુર્આને મજીદ સે સાબિત હૈ

ચૂનાંચે ફર્માને ઈલાહી હૈ...

તુમ પર જો કિતાબ નાજીલ હુઈ તુમ ઉસકો પઢ દો ઔર નમાઝ કો કાયમ કરો તેહકીક નમાઝ ફહશ ઔર બૂરી બાતોં સે બાઝ રખતી હૈ ઔર અલ્લાહ કા ઝિક્ર બહુત બડા હૈ ઔર અલ્લાહ જાનતા હૈ જો કુછ તુમ કરતે હો (૪૫) સૂ. અન્કબૂત (૨૯)

ફહશા સે યાની બૂરે અખ્લાક સે જો જીસ્મ સે તઆલ્લુક રખતે હૈં વલ્મુન્કર યાની બૂરે અખ્લાક સે જો બાતીન સે તઆલ્લુક રખતે હૈં ઔર અલબત્તા અલ્લાહ કા ઝિક્ર તાસીર ઔર તજકીયે નફ્સ કે ઐતબાર સે જ્યાદા બુઝુર્ગ હૈ, ઊસ નમાજ સે જો મખ્સૂસ હૈ. **(ઇન્સાફ નામા).**

.....ઔર યે હદીસે શરીફ ભી ઈસ બાત પર દલીલ હૈ...

.....નબી (સ.અ.) ને ફર્માયા.....

.....કયા મૈં તુમ્હેં ઐસે અમલ કી ખબર નદૂં જો તુમ્હારે માલિક કે પાસ સબ સે અચ્છા ઔર સબ આમાલ સે જ્યાદા પાક ઔર તુમ્હારે દરજ્જોં કો બઢાને વાલા ઔર સોને ચાંદી કી ખૈરાત ઔર દુશ્મન સે મિલકર તુમ ઊનકી ગરદને મારને ઔર વહ તુમ્હારી ગરદનોં માર ને (યાને જીહાદ) સે ભી અચ્છાહૈ..... સહાબા (સ.અ.) અર્ઝ કિયે યા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.) વહ કયા અમલ હૈ? તો આપને ફર્માયા 'અલ્લાહ કા ઝિક્ર હૈ જો સબ આમાલ કા સરદાર ઔર સબ આમાલ સે અફઝલ હૈ (મદારીક).

૨) અલ્લાહ ઔર ઉસ કે ફરિશ્તે ઝાકિર બંદે પર દુરુદ ભેજેંગે રેહમત નાજીલ કરેંગે ફર્માને કે બાદ અલ્લાહતઆલા બંદોકો **દુસરી બશારત દેતે હુવે ફર્માતે હૈં કે ... ઈસ રેહમત ઔર દુરુદ ભેજનેકા નતીજા યે હોગા કે વહ અંધેરોં સે નીકલ કર રૌશનીકી તરફ આયેંગે.....**

..... ઇરફાન કી રૌશની કી તરફ
મારેફત કી રૌશની કી તરફ
દિદારે ઇલાહી કી રૌશની કી તરફ

અલ્લાહતઆલા કસરતે ઝિક્ર કી બદૌલત ઉનકે દિલ મેં વહ નૂર પૈદા કરેગા જીસ્કી રૌશની મેં વહ શરીયત વ તરીકત કી મંજિલોં કો તૈ કરતે હુએ મારેફતકી મંજિલ કી તરફ બઢેંગે

જો કે પૈદાઈશે ઈન્સાન કિ અસ્લ વજહ હૈ.

માનિંદે કૌલુલ્લાહીતઆલા.....

વમા ખલક્તુલ્જિન્ન વલ્ઈન્સ ઈલ્લા લિ યઅ્બુદૂન (૫૬) સૂ. ઝારિયાત

ઔર મુફસ્સિરોં ને લિખા હૈ કે યહાં **'લિયઅ્બુદૂન'** સેમુરાદ **'લિયઅરીફૂન'** હૈ યાને હમને નહીં પૈદા કિયા ઈન્સાન કો ઔર જીન્નાત કો લેકિન હમારી 'પહેચાન' કે લિયે 'મારેફત' કે લિયે ઔર હદીસે કુદસી 'મૈં છુપા હુવા ખજાના થા મૈં ને ચાહા કે મૈં પહેચાના જાઊં તો ઐ મુહંમદ મૈને તુમકો પૈદા કિયા" ભી ઈસ અમ્ર પર દલાલત કરતી હૈ....

ઔર સૂ. નૂર મેં ભી અલ્લાહતઆલા ને આયતે કરીમા **'અલ્લાહુ નૂરૂસ્સમાવાતિ વલ્અર્ઝ'** મેં અપને નૂરકી મિસ્સાલ બયાન ફર્માતે હુવે વાદા કિયા હૈ કે અલ્લાહતઆલા કા વહ નૂર જો મુહંમદ સ.અ. કે સીનએ મુબારક મેં રૌશન હૈ. અલ્લાહતઆલા અપને ફઝ્લોં કરમ સે ઉસ નૂર કો ઉન ઘરોં મેં રૌશન કરેગા જીસમેં સુબ્હો શામ ઉસકા ઝિક્ર કરતે રહતે હૈં ઐસે લોગ જીન્હે તિજારત ઔર ખરીદો ફરોખ્ત અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે ગ઼ાફિલ નહીં કરતી.

માલુમ હુવા કે વહ નૂરે ખુદા જીસે અલ્લાહ ને મુહંમદ સ.અ. કે સીનએ મુબારક મેં રખ્ખા થા અલ્લાહ કી બકસરત યાદ કરને સે ઝિક્રે કસીર કરને સે મોમીન કે દિલ મેં પૈદા હોતા હૈ ઔર ઊસ નૂર કી રૌશની મેં વહ રિયાજત વ જોહ્દો તકવા સે ઉન લાહુતી મુકામોં તક રસાઈ કરને કી કોશિશ કરતા હૈ જીસે હમ મારેફત સે તાબીર કરતે હૈં ઔર દરજા બદરજા ઉન મંજિલોં તક રસાઈ કરતે હુએ આખિરકાર વહ ઉન બેશુમાર ઈનામો ઈકરામકા મુસ્તહક બન જાતા હૈ જીનકો પાકર બંદા બંદિયત કે મુકામસે ઉઠકર ફનાફિલ્લાહ કે મુકામ તક પહોંચ જાતા હૈ ઔર દિદારે ઈલાહી ઔર કુર્બે ઈલાહી સે સરફરાજ હો જાતા હૈ.

૩. ઝાકિરોં પર અલ્લાહ ઔર ઉસ્કે ફરીશ્તે દુરૂદ ભેજેંગે ઔર ઉન્હેં અંધેરો સે રૌશની કી તરફ લે જાયેંગે યે દો બશારતેં દેને કે બાદ અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ કે 'વ કાન બિલ્મુઅ્-મિનીન. રહીમા' **ઔર વહ (ઐસે) મોમીનોં પર (જો સુબ્હો શામ ઉસ્કા ઝિક્ર કરતે રહેતે હૈ) મહેરબાન હૈ.**

૪. ઔર ઊસકી મહેરબાની ઈસ શકલ મેં ઝાહિર હોગી કે જીસ દિન વહ મોમીન બંદે ઉસસે મુલાકાત કરેંગે ઉસ દિન ઉન્હેં 'સલામ' કે ઝરીયે 'સલામતી' અતા કી જાયેગી.

ઈશદિ બારી હોતા હૈ - **"તહિય્યતુહુમ્ યવ્મ. યલ્કવ્ન.હુ સલામ"** ઉનકે લિયે મિલતે વક્ત કી દુઆ સલામ હૈ. મુફસ્સિરોં ને ઈસ આયત કે તહત લિખા હૈ કે યહાં મિલને સે મુરાદ વહ તીન મૌકે હૈં જબ 'ફરિશ્તે' મોમીનોં કો 'અલ્લાહ' કે પાસ લે જાને કે લિયે તશ્રીફ લાયેંગે

(૧) રૂહ કબ્જ કરતે વક્ત

(૨) કબ્ર મેં

(૩) ઔર હશ્ર કે મૈદાન મેં જબ ખુદા કે સામને હિસાબ કિતાબ કે લિયે પેશ કિયે જાયેંગે

ઔર અલ્લાહતઆલા ને ઈસ આયત કે તહત ઝાકિરોંકો ઈન તીનોં મૌકોં પર સલામતી કી બશારત દી હૈ. ઔર જીસે યહ તીનોં મૌકોં પર સલામતી મિલ ગઈ તો માનલો કે વહ કામ્યાબ હો ગયા.

કુલ્લુ નફ્સિન્ ઝાઇકતુલ મૌત વ ઈન્મા તુવફ્ફવ્ન અુજુરકુમ યવ્મલ્ કિયામહ્ ફમન્ ઝૂહ્ઝિહ અનિન્નારી વ ઉદખિલલ્જન્નત ફકદ ફાઝ (૧૮૫) સૂ. આલેઇમ્રાન (૩).

હર શખ્સ કો મૌત કા મઝા ચખના હૈ ઔર તુમ્હેં કયામત કે દિન અપને અપને આમાલોં કા બદલા દિયા જાયેગા તો જો

કોઈ દોઝખ સે બચ ગયા ઔર જન્નત મેં દાખિલ હો ગયા તો વહ કામ્યાબ હો ગયા.

૫) ઔર ફિર આગે ઈર્શાદ હોતા હૈ **"વ અ.અ.દ્દ.લ.હુમ્ અજ્ રન્ કરીમા-"** મુલાકાત કે દિન સલામતી કા વાદા કર લેને કે બાદ અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ કે હમને ઈન ઝાકિરો કે લિયે ઈજ્જત કા સવાબ તૈયાર કર રખા હૈ.

૬) ઔર આયત કે ઈખ્તેતામ પર અલ્લાહતઆલા ઈન સારી બશારતોં કા ઐલાન કર ને કે બાદ નબીએકરીમ સ.અ. સે મુખાતિબ હોકર ફર્માતે હૈં કે...

એ નબી બેશક હમને તુમ્હેં ખુશખબરી દેને વાલે ઔર ડર સુનાને વાલે ઔર અલ્લાહ કી તરફ ઉસકે હુકમ સે બુલાને વાલે ઔર ચિરાગે રૌશન બનાકર ભેજા હૈ તો તુમ હમારી ઈન બશારતોં કે ગવાહ રહો ઔર હમને તો બશારતેં સુના દી મગર તુમ (ભી ઐસે) મોમીનોં કો ખુશખબરી દે દો (જો વક્ત કી પાબંદી કે સાથ ઝિક્રે કસીર કરતે રહતે હૈં) કે ઉન્કે વાસ્તે અલ્લાહ કી તરફ સે બડા ફઝલ હૈ

૬. ઝિક્ર સે ગફ્લત બરતને કા અંજામ

કહીં માલ ઔર અવલાદ અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે ગાફિલ ના કરદે

ઝિક્ર કા હુકમ, ઝિક્ર કા તરીકા, ઝિક્ર કે અવકાત ઔર ઝિક્ર કે ફાયદે દેખને કે બાદ આંઈયે હમ ગૌર કરેં કે ઝિક્ર સે ગફ્લત બરતને વાલોં કે બારે મેં કુર્આન કયા કહેતા હૈ....

સૂ. મુનાફિકુન ૬૩- આ. ૯ -મેં અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ

ઐ ઈમાનવાલો તુમકો તુમ્હારે અમવાલ ઔર તુમ્હારી અવલાદ અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે ગાફિલ ન કરને પાયેં ઔર જો ભી ઐસા કરેગા તો ઐસે લોગ ખસારા ઉઠાને વાલે હૈં.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝

المنٰفقون ٦٣

યા ઐયુહલ્લઝીન. આમનૂ. લા તુલ્હિકુમ્ અમ્વાલ.કુમ્ વલા. અવલાદ.કુમ્ અન્ ઝિકિલ્લાહ્, વ મૈ યફ્અલ્ ઝાલિક ફ.ઉલા-ઈક. હુમુલ્ખાસિરૂન.

સાહબે **તફ્સીરે હુસૈની** ને ઈસ આયત કે તહત યે લિખા હૈ...

"ઐ ઈમાનવાલોં કે ગિરોહ તુમ્હારી ખ્વાહિશાત ઔર ન હી તુમ્હારે ફર્જંદોં કી મુહબ્બત તુમકો ઝિક્રેઈલાહી સે (દૂસરી બાતોં મેં) મશ્ગૂલ કરદેને પાયે, ક્યોં કે ઈમાન કા તકાઝા યે હૈ કે ખુદાએ ઝુલ્જલાલ કી મુહબ્બત તમામ ચીજોં કી દોસ્તી પર ગાલિબ રહે ઔર યે (મુહબ્બત) ઈસ કદર્ (શદીદ) હો કે

અગર તમામ દુન્યા કે અમ્વાલ ઔર આખેરત કી સારી નેઅમતેં ઉસ પર પેશ કી જાયેં તો કુબૂલિયત કી નઝર સે કિસી કો ન દેખે, ઔર જો શખ્સ ઈસ (દુન્યા કા) કામ કરેગા યાની માલ વ ફરઝંદ (મેં મશગૂલ હોગા) તો હકતઆલા સે ગાફિલ હો જાયેગા, પસ વહ ગિરોહ નુકસાન ઉઠાને વાલા હૈ કે હકીર ફાની (ચીજોં કી મુહબ્બત) કી વજેહ્ સે અઝીમ બાકી સે પીછે રહ જાયેગા.

૨) ઝિકે ઈલાહી સે એઅ્રાઝ કરને વાલોં પર શયતાન મસલ્લત કર દિયા જાતા હૈ

સૂરે જુખ્રૂફ ૪૩- આ. ૩૬-૩૭ - મેં અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈં....

ઔર જો શખ્સ રહમાન કે ઝિક્ર સે જાનબૂઝ કર અંધા હો જાયે તો હમ ઉસ પર શયતાન કો મસલ્લત કર દેતે હૈં પસ પસ વહ હર ઘડી ઉસકે સાથ રહેતા હૈ. ઔર અલબત્તા શૈતાન ઉન્કો રાસ્તે સે ફેર દેતે હૈં ઔર સમઝતે યે હૈં કે વહ રાહ પર હૈ.

وَمَنْ يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ شَيْطٰنًا
فَهُوَ لَهٗ قَرِيْنٌ ۝٣٦ وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ
السَّبِيْلِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ۝٣٧ الزخرف ٤٣

વ મૈં યઅ્શુ અન્ ઝિક્રિર્રહમાનિ નુકય્યિઝ્ લહૂ શૈતાના, ફહુવ લહૂ કરીન (૩૬) વ અન્ન.હુમ્ લ.ય.સુદ્દૂ.ન.હુમ્ અનિસ્સબીલી વ યહ્સ.બૂ.ન. અન્ન.હુમ્ મુહત.દૂન્ (૩૭) સૂ. જુખ્રુફ (૪૩)

શયતાન કી બડી કોશિશ ઈન્સાન કો દુન્યા ઔર આખેરત મેં તબાહ કરને કે લિયે યે હોતી હૈ કે એહકામે હલાલ ઔર

હરામ કો, જો ઉસકી મઆશી જીંદગી સે તાલ્લુક રખતે હૈં ઔર અજ઼ાબ વ સવાબ કો જો ઉસકી ઉખ્રવી જીંદગી સે તાલ્લુક રખતે હૈં. ભૂલા દિયે જાયે. જો ઈન્સાન મઆશમેં હલાલ ઔર હરામ કા લિહાજ઼ રખતા હૈ વહ વહી ઈન્સાન હોતા હૈ જીસ કા દિલ ઝિક્રે રહમાન સે ગ़ાફિલ નહીં હોતા ઔર જબ દિલ ઉસકા ગ़ાફિલ હોજાતા હૈ તો ઉસકો હલાલ ઔર હરામ કા ખયાલ નહીં રહતા ઔર ન આખેરત કે અજ઼ાબ વ સવાબ કી ઉસે કોઈ પરવા હોતી હૈ. વહ શયતાન કે ફંદે મેં ગિરફ્તાર હો જાતા હૈ યે ખરાબી ઝિક્રુલ્લાહ સે ગફલત કી વજહ્ સે હોતી હૈ.

૩) ઝિક્ર સે ગફલત બરતને વાલા કયામત કે દિન અંધા ઉઠાયા જાયેગા.

સૂરે તાહા ૨૦ -આ ૧૨૪-૧૨૬ - મેં અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ

"ઔર જો શખ્સ મેરે ઝિક્ર સે એઅ્રાઝ઼ કરેગા તો ઉસકે લિયે તંગી કી જીંદગી દરપેશ હોગી ઔર કયામત કે દિન હમ ઉસકો અંધા કરકે ઉઠાયેંગે, તો કહેગા ઐ મેરે રબ આપને મુઝે અંધા કરકે કયોં ઉઠાયા મૈં તો (દુનિયાકી જીંદગી મેં) દેખનેવાલા થા તો અલ્લાહતઆલા ફર્માયેગા ઈસી તરહ તેરે પાસ હમારી નિશાનિયાં પહૂંચી થીં ફિર તૂને ઉનકી કુછ પરવા ન કરતે હુવે ભૂલા દિયા ઔર આજ કે દિન ઉસી તરહ તૂ ભી ભૂલા દિયા જાયેગા"

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَّ
نَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ أَعْمٰى ۝ ١٢٤ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي
أَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۝ ١٢٥ قَالَ كَذٰلِكَ أَتَتْكَ
اٰيٰتُنَا فَنَسِيتَهَا ۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى ۝ ١٢٦ طٰهٰ ٢٠

વ મૈંન્ અઅ્રઝ્. અન્ ઝિક્રિ ફઈન્ન લહુ મઈશતન્ ઝન્કા વ નહશુરુહુ યવ્મલ્ ક્રિયામતિ અઅમા, (૧૨૪) કાલ રબ્બિ લિમ. હશર્તની અઅ્મા વકદ કુન્ત બસીરા, (૧૨૫) કાલ. કઝાલિક અતત્ક આયાતૂના ફ.નસીત.હા વ કઝાલિકલ્યવ્મ. તુન્સા.

સાહબે તફસીરે હુસૈની ને 'વમન્ અઅ્રઝ્' કે તહુત લિખા હૈ કે "ઔર જો શખ્સ એઅ્રાઝ઼ કરે મેરે ઝિક્ર સે યાની હિદાયત સે જો સબબ હૈ મુઝે યાદ કરને કા (તફસીરે હુસૈની સફા ૩૪ જીલ્દ ૨) ઈસ આયત સે ઝ઼ાહિર હૈ કે કયામત કે દિન અલ્લાહતઆલા ઝિક્ર સે એઅરાઝ઼ કરને વાલોં કો અંધા ઉઠાયેગા. ખુસુસન ઐસે લોગોં કો જીન્હોં ને અલ્લાહ કી નિશાનિયાં (કુર્આન ઔર રસૂલ) ઉન તક પહૂંચને કે બાદ ઉનકી પરવા નકી ઔર ઉન્હેં ભૂલા દિયા-

ઈસિલિયે મહેદી ખલીફતુલ્લાહ ને મોમીનોં પર કિતાબુલ્લાહ કી રૂ સે ઔર ઈત્તેબાએ રસૂલ્લુલ્લાહ સ.અ. મેં 'ઝિક્રેદવામ' કો ફર્ઝ કિયા ઔર 'તલબે દિદારે ખુદા' કો મોમીન કા શેવા બતાતે હુવે કહા કે

'હમ દેખનેવાલોં કા મઝહબ લાયે હૈં''

ઔર કહા કે

જો યહાં કા અંધા હૈ વહ વહાં કા ભી અંધા હૈ.

③ ઝિક્રુલ્લાહ ઈન્સાફ નામે સે

મોમીન :

બાઝ યારોં ને મહેદી સે તેહકીક કી હૈ કે મોમીન ઊસ્કો કહેતે હૈં, જો સરકી આંખ સે, યા દિલ કી આંખ સે ઔર યા ખ્વાબ મેં ખુદા કો દેખતા હો ઔર દૂસરા વહ શખ્સ જો યે સિફત ન રખતા હો મગર ઈસ સિફત કી તલબ રખતા હો, તો ઊસ પર ભી ઈમાન કા હુકમ કિયા હૈ.

તાલિબ કે લિયે ઈશ્ક ફર્ઝ :

ઔર ફિર ફર્માયા કે તાલિબ કે લિયે કયા ચીજ ફર્ઝ હૈ કે ઊસ્સે ખુદા કો પહુંચે ઔર ફર્માયા કે વહ ચીજ ઈશ્ક હૈ ઔર નીજ ફર્માયા કે ઈશ્ક કયોં કર હાસિલ હોતા હૈ તો ફર્માયા કે હંમેશા દિલ કો ખુદાતઆલા કી તરફ મુતવજ્જેહ રખે, ઈસ તરહ કે દિલ મેં કોઈ ચીજ ન આએ, ઔર ઈસ બાત કે લિયે હંમેશા ખિલ્વત ઈખ્તેયાર કરે ઔર કિસી કે સાથ મશ્ગુલ નહો, ન સાથ યાર કે ઔર ન સાથ અગ્યાર કે, હર હાલત મેં હક કા મુલાહિઝા કરે (દેખે) ખડે હુવે, લેટે હુવે, ઔર ખાને પીને કે વક્ત, હર હાલત મેં હક કા મુલાહિઝા કરે

માનિંદે કૌલુલ્લાહી તઆલા....

"ફિર જબ તુમ નમાઝ સે ફારિગ હો જાઓ તો ખડે ઔર બૈઠે ઔર લૈટે હર હાલ મેં અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતે રહો".

فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ

قِيَامًا وَّ قُعُوْدًا وَّ عَلٰى جُنُوْبِكُمْ ..... النساء ۴ ۱۰۳

"ફઈઝા કઝૈતુમુસ્સલાત ફઝકુરૂલ્લાહ કિયામંવ્ વ કુઊદંવ્ વ અલા જુનૂબિકુમ્" સુરે નિસાઅ આયાત નં. ૧૦૩.

ઝિક્ર રિસાલએ મક્કિયા સે

ફર્માયા અલ્લાહ ત્આલા ને.....

"તુમ અપને જીમેં અપને રબ કો આજિઝી સે ઔર પોશીદા તૌર પર બગૈર પુકાર કર કેહને કે સુબ્હ શામ યાદ કરો ઔર ગ઼ાફિલોં સે મત હો જાના"

وَاذْكُرْ رَّبَّكَ فِيْ نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَّخِيْفَةً وَّدُوْنَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِّنَ الْغٰفِلِيْنَ ۝٢٠٥ الاعراف

વઝ્કુર્ રબ્બ.ક. ફી નફસિ.ક. તઝ઼ર્રુઅંવ્ વ ખીફતંવ્ વ દૂનલ્ જહરિ મિનલ્ કૌલિ બિલ્ગુદુવ્વિ વલ્આસ઼ાલિ વલા. તકુમ્ મિનલ્ગ઼ાફિલીન્ (૨૦૫) સૂ. અઅરાફ (૭)

ઝિક્ર કે શરાયત ઔર તરીક઼ા

- ઝાકિર વુઝૂ ઔર ગુસ્લ ઔર તહારતે બદની ઔર કપડોં કી તહારત ઔર મકામે ઝિક્ર કી તહારત અચ્છી તરહા કરે.
- ચાર જાનૂ હોકર રૂબ કિબ્લા અપને દોનોં હાથ જાનૂ પર રખ્ખે હુવે બૈઠે યા અપની સીધી હથેલી ઔર સીધે અંગુઠે કે બાતિની હિસ્સે સે બાયેં હાથ કી પીઠ કો પકડે, જૈસા કે નમાજ મેં નબી (સ.અ.) કા અમલ થા ઔર હુઝૂરે કલ્બ સે, અપની આવાજ કી હિફાઝત કરતે હુવે દોનોં આંખોં કો બંધ કિયે હુવે 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' કેહતા જાએ ઔર

લાઇલાહા કો સખ્ત કુવ્વત કે સાથ ખાલિસ દિલ સે અપને દિલ કે કુલ તઅલ્લુકાત કો કતાઅ કરકે તમામ અચ્છે બુરે વારદાતે કલ્બી કી નફી કરતે હુએ નિકાલે.

ઝિકકા હાસિલ વુજુદ મેં અલ્લાહ કે સિવા કોઇ ઔર નહીં હૈ

- ઔર 'ઇલ્લલ્લાહ' કો સખ્ત કુવ્વત સે દિલી તવજ્જોહ કો ખુદા કી તરફ કાયમ કરકે અપને દિલ મેં દાખિલ કરે તાકે માનીએ ઝિક કા માહાસ્સિલ યે હો કે વુજુદ મેં અલ્લાહ કે સિવાએ કોઇ ઔર નહીં હૈ.
- દિલી મુરાકેબા કરતે હુવે ઝિક પર મુદાવમત ઔર મુવાઝેબત કરે ઔર ઝિક કે આદાબ યે હૈ કે અપને તમામ અવકાત મેં ઝિકે હબીબ મેં ઇસ તરહ મુસ્તગ્રક હો કે જબાનોદિલ ઝિક ઔર માનાએ ઝિક સે ખાલી ન રહે, હત્તા કે ઝાકિર, મઝકૂર મેં ફના હોકર મુશાહેદ એ મઝકૂર કે માનેઅ જો પર્દે હૈં વહ ઊઠ જાયેં.

ઝિકે દવામ ફર્ઝ

- મુસલમાન મર્દો ઔર ઔરતોં પર અલ્લાહતઆલા કા ઝિક ફર્ઝે દવામ હૈ ચૂનાંચે અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ.....

"ભલા વહ શખ્સ જીસ્કા સીના ખોલ દિયા અલ્લાહ ને ઇસ્લામ કે લિયે પસ વહ અપને પરવરદિગાર કી જાનિબ સે નૂર પર હૈ (કહીં સખ્ત દિલ બરાબર હો સકતા હૈ) તો હલાકત હૈ ઉન્કે લિયે જિનૂ કે દિલ સખ્ત હો ગયે હૈં, અલ્લાહ કે ઝિક કો છોડકર યે લોગ ખુલી ગુમરાહી મેં હૈં" (૨૨)

સૂ. જુમર (૩૯)

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ
عَلٰى نُوْرٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ فَوَيْلٌ لِّلْقٰسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ
مِّنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝ الزمر ۲۲ ۳۹

અફ. મન્ શર.હ.લ્લાહુ સ.દ્રહુ લિલ્ઈસ્લામિ ફહુવ અ.લા નૂરિમ્ મિર્રબ્બિહી, ફ.વૈલુલ્ લિલ્કાસિ.ય.તિ કુલૂ. બુહુમ્ મિન્ ઝિક્રિલ્લાહિ, ઉલાઈક. ફી ઝ.લાલિમ્ મુબીન્

● ઔર અલ્લાહતઆલા ને દિલ કી સખ્તી કાફિરોં ઔર મુનાફિકોં કી સિફત બતાઈ હૈ ઔર અલ્લાહ સે સબ સે જયાદા દૂર વહ આદમી હોતા હૈ જિસ્કા દિલ સખ્ત હોતા હૈ... માનિન્દ કૌલુલ્લાહિત્આલા કે....

ક્યા વક્ત નહીં આયા મોમિનોં કે લિયે ઈસ બાત કા કે ઉન્કે દિલ આજિજી કરેં અલ્લાહ કે ઝિક્ર કે વક્ત ઔર ઉસ ચીઝકે ઝિક્રકે વક્ત જો નાઝિલ હુવા અઝે હક ઔર ઉન લોગોં કી તરહ ન હોં જિન્કો કિતાબ અતા હૂઈ થી, ઈસ્સે પેહલે, ફિર ઉન પર દરાઝ હો ગઈ મુદ્દત તો ઉન્કે દિલ સખ્ત હો ગએ ઔર બોહતેરે ઉન્મેં ફાસિક હૈં(૧૬)

સૂ.હદીદ (૫૮)

اَلَمْ يَاْنِ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ
لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ ۙ وَلَا يَكُوْنُوْا
كَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ
الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوْبُهُمْ ؕ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ۝ الحديد ۱۶ ۵۸

અલ.મ્ યઅ્નિ લિલ્લઝીન. આમનૂ. અન્તખ્શ.અ. કુલૂબુહુમ્ લિઝિક્રિલ્લાહિ વ.મા. ન.જ.લ. મિન.લ્ હક્કિ વ.લા. ય.કૂનૂ. ક.લ્લ.ઝીન. ઊતુલ્કિતાબ.મિન્ ક઼બ્લુ.ફ.તા.લ. અ઼લયહિમુલ્ અ.મ.દુ ફ.ક઼.સ.ત્ કુલૂબુહુમ્, વ કસીરૂમ્ મિન્હુમ્ ફાસિકૂન્ (૧૬)

(ઈસ આયત મેં ઈશારા હૈ મોમીનોં કે લિયે કે વો આજીજી કે સાથ અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી તરફ માઈલ હોં, ઔર જબ ઉન્હેં કિતાબુલ્લાહ કી આયતેં પઢપઢકર સુનાઈ જાયેં તો તવજ્જો સે નર્મદિલ હોકર ઉસે સૂનેં ઔર ઉસપર ગૌરો ફિક્ર કરેં ઔર તંબીઅન્ કહા ગયા હૈ કે ઉન એહલે કિતાબ કી તરહ ન હો જાના જીન પર મુદ્દતેં દરાજ હો ગઈ તો ઉન્કે દિલ સખ્ત હો ગયે (અલ્લાહ કે ઝિક્ર કો છોડકર) ઔર વહ ગ઼ાફિલ હો ગયે ઔર ઉન્કા શુમાર ફાસિકોં મેં હો ગયા.

.... ઔર હ઼કતઆલાને જહાં કહીં ગ઼ફલત કા ઝિક્ર ફર્માયા હૈ કાફિરોં કે લિયે, કાફિરોં કે હ઼ક મેં ફર્માયા હૈ... બલ્કે ગ઼ફલત કાફિરોં કી સિ઼ફત હૈ ઔર મુસ્તુફા કો મના ફર્માયા કે "ઐ મુહંમદ (સ.અ.) ગ઼ાફિલોં સે મત હો" .... 'વલા તકુમ્મીન લ્ગ઼ાફિલીન્' સુ. અઅરાફ (૨૦૫)

કુવ્વતે શદીદ સે ઝિક્ર કરના ચાહિયે

- ઔર ઈસ્મેં ઈશારા હૈ ઈસ બાત કી તરફ કે બંદા કુવ્વતે શદીદ સે ઝિક્ર કરે કયોં કે અલ્લાહતઆલા ને દિલ કો સખ્તી કી સિ઼ફત સે ઝિક્ર ફર્માયા હૈ ઔર સખ્તી પત્થર કી સિ઼ફત હૈ.

  જૈસાકે ફર્માયા અલ્લાહતઆલાને.....

  "ફિર ઈસ્કે બાદ તુમ્હારે દિલ સખ્ત હો ગયે ઔર વહ માનિંદ પત્થર કે હો ગયે બલ્કે ઉન્સે ભી જ઼્યાદા સખ્ત"

  સુ.બકરહ (૨) આયત નં. (૭૪)

ઔર પત્થર જબભી સખ્ત હો તો સખ્ત માર સે હી ફૂટતા હૈ ઔર વહ માર ભી કિસી સખ્ત ધુન કી હી હોની ચાહિએ.

ઝિક્ર સે ગ़ાફિલ લોગોં પર અલ્લાહ શયતાન મુક़र्रર કર દેતા હૈ

ફર્માયા અલ્લાહતઆલા ને.....

> "જો આદમી ઝિક્રે ખુદા સે ગ़ાફિલ હોકર જીંદગી કરે તો હમ ઉસ્કે લિયે શૈતાન મુક़र्रર કર દેતે હૈં ઔર વહ ઉસ્કે સાથ રહતા હૈ (ઉસ્કા હમનશીં હો જાતા હૈ) ઔર અલબત્તા શૈતાન ઉનકો રાસ્તે સે ફેર દેતે હૈં ઔર સમઝતે યે હૈં કે વહ રાહ પર હૈ."

وَمَنْ يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ شَيْطٰنًا
فَهُوَ لَهٗ قَرِيْنٌ ۝ ٣٦ وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ
السَّبِيْلِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ۝ ٣٧ الزخرف ٤٣

વ મંય્ યઅ્શુ અન્ ઝિક્રિર્રહ્માનિ નુક़ય્યિઝ़ લહૂ શય્ત़ાનન્ ફ.હુવ. લહૂ ક़રીન્ (૩૬) વ અન્ન હુમ્ લ.ય.સ્સુદ્દૂ.ન.હુમ્ અનિસ્સબીલી વ યહ़સ.બૂ.ન. અન્ન.હુમ્ મુહત.દૂ.ન્ (૩૭) સૂ.જુખ્રુફ (૪૩)

ફર્માયા નબી (સ.અ.) ને શૈતાન ઈન્સાન કે દિલ પર અપના સીના રખ્ખા હુવા હોતા હૈ, પસ જબ વો અલ્લાહતઆલા કા ઝિક્ર કરતા હૈ તો પીછે હઠ જાતા હૈ ઔર મુંહ ફેર લેતા હૈ ઔર જબ ઉસ્કા દિલ ઝિક્ર સે ગ़ાફિલ હોતા હૈ તો ઉસ્મેં ઉસ્કી આરજુઓં કો પૈદા કર દેતા હૈ.

ઔર જો લોગ અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે ગ़ાફિલ રહેતે હૈં ઉન્કે

લિએ નીજ અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ....

ઉન પર કાબુ કર લિયા હૈ શૈતાન ને, પસ ઉન્કો ભૂલા દિયા અલ્લાહ કે ઝિક્ર કો, યે શૈતાની ગિરોહ હૈ, ખબરદાર હો જાઓ, બેશક શૈતાની ગિરોહ વહી ઘાટા પાનેવાલે હૈં.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطٰنُ فَاَنْسٰهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ ؕ
اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطٰنِ ؕ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطٰنِ
هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝١٩ المجادلة ٥٨

ઈસ્તહ્વ.ઝ. અ્.લૈ.હિમુશ્શય્તા.નુ ફ.અન્સાહુમ્ ઝિક્રિલ્લાહિ ઉલાઈક. હિ.જ્બુશ્શય્તા.નિ, અલા ઈન્ન. હિ.જ્બ.શ્શય્તા.નિ. હુમુલ્ખાસિરૂન્ (૧૯) સૂ.મુજાદિલહ્ (૫૭)

- તસ્દીક કે અવાઈલ જમાને મેં 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' કા ફાઈલ ચાર ચીજોંકા મોહતાજ હોતા હૈ.

  (૧) તસ્દીક (૨) તઅ્ઝીમ (૩) હ્લાવત ઔર (૪) હુર્મત્

  જીસ્કો તસ્દીક હાસિલ હોતી હૈ તો વહ 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' કહેને મેં સચ્ચા હોતા હૈ ઔર સચ્ચે મેં ખુદ પસંદી કા માદ્દા નહીં હોતા. પસ ફાઈલ કો ચાહિએ કે લાઈલાહા કહેને કે વકત અપને વુજૂદ કી નફી કરે તાકે અપને ક્રૌલ મેં સચ્ચા હો. ઔર સાલેકીન કે મઝ્હબ મેં 'લાઈલાહા' કે માની મૌજુદાત મેં સે કોઈ વુજૂદ નહીં હૈ કે હૈ.

૧. તસ્દીક

- કુલ અશ્યા કા તઅ્લ્લુક ફાઈલ કે વુજૂદ સે હોતા હૈ. જબ

કાઈલ અપને વુજૂદ કી નફી કરે તો કિસી શય કા અસર બાકી નહીં રહેગા ઔર ઈસ્કો તરદ્દીક કહેતે હૈં

... જીસ્કો તરદ્દીક ન હો વો મુનાફિક હૈ. ક્યોંકે વહ સિર્ફ જબાન સે કાઈલ હૈ. ઉસ્કે દિલ મેં કુછ ભી નહીં હૈ. ઔર આયત, **"ઔર બાઝ લોગ ઐસે ભી હૈં જો કહેતે હૈં હમ ઈમાન લાયે અલ્લાહ પર ઔર કયામત કે દિન પર, ઔર દર અસ્લ વહ મોમીન નહીં હૈં (સુ.બકરહ (૨) આયત નં. ૮)** ઈસ અમ્ર પર દલાલત કરતી હૈ કે વહ દિલ મેં અલ્લાહ ઔર આખેરત પર ઈમાન લાને કી તકઝીબ કરતે હૈં.

૨. તઅઝીમ

- કાઈલ પર વાજીબ હૈ કે જબ મૌજુદાત સે કોઈ વુજૂદ નહીં હૈ, કહેતો હક કો સાબિત કરે તાકે ઉસ્કી તઅઝીમ હો, જૈસા કે અલ્લાહતઆલા ને અપને કૌલ 'કુલ શૈઈન હાલિકુ ઈલ્લા વજહીયૂ" મેં અપની તઅઝીમ કા ઈઝહાર ફર્માયા હૈ. ક્યોં કે કુલ કો ફાની સમઝને કે બાદ હક કો સાબિત સમઝના હક કી તઅઝીમ કરના હૈ.

... ઔર જો માસિવા અલ્લાહ કી નફી કે બાદ વહદાનિયત કો સાબિત ન કરે તો વહ બિદતી હૈ, ક્યોં કે ઉસ્સે વહ બાત ઝાહિર હૂઈ જો રસૂલુલ્લાહ સે ઝાહિર ન હુઈ બલ્કે રસૂલુલ્લાહ તો વહદાનિયત કે સાબિત કરને મેં કામિલ હૈં, હત્તા કે ફર્માયા કે **'મૈં એહમદ બિલ્લામીમ હું'**... યાની મૈં અહદ હું (આંહઝરત તૌહિદ મેં ઈસ કદર કામિલ થે કે અપની હસ્તી કી નફી ફર્માદી ઔર ઉસ્કો અહદ સે હી તઅબીર ફર્માઈ) ઔર ઈસી હદીસ સે તઅઝીમે મઝકૂર સમઝ મેં આતી હૈ ઔર જીસ્કો યે હાલત હાસિલ ન હો તો વહ બિદતી હૈ.

૩. હલાવત

- ચૂનાંચે ઝાકિર જબ માસિવા અલ્લાહ કી નફી કરે ઔર હક કો સાબિત કરે તો ઉસ્કો વાજીબ હૈ કે યકીન કરે કે ઉસ્સે વહી મુત.કલ્લીમ હોતા હૈ. યે ભી કહા ગયા હૈ કે મઝકૂર મેં જબ ઝાકિર અપની નફી કરદે તો બજાયે ઝાકિર કે મઝકૂર હી રહ જાએગા ઔર જબયે હાલત હાસિલ હોતો ઝાકિલ કો હલાવત મિલેગી જૈસા કે ચાહિયે

.... ઔર જીસ્કો હલાવત હાસિલ ન હો તો વહ રિયાકાર હૈ, યાની જીસને 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' કહેતે હુવે બસારતે હક સે હક કો ન દેખા તો વહ રિયાકાર હૈ ક્યોં કે વહ 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' કહેતે હુવે અપને નફસ કો દેખ રહા હૈ. ઐસે આદમી કો ઝિક્ર કી હલાવત નહીં મિલ સકતી ઔર રિયાકારી શિર્કે ખફી હૈ, જો ઝિક્ર કી હલાવત સે દૂર ડાલ દેતી હૈ, માનિંદે કૌલુલ્લાહીતઆલા **"ન શરીક કરે અપને રબકી ઈબાદત મેં કિસી કો"**

૪. હુરમત

- ઝાકિલ કો ચાહિએ કે બયકીને તમામ ઈસ અમ્ર કો જાને કે હક કે સિવાયે કોઈ સામેઅ નહીં હૈ. ક્યોં કે ઝિક્ર કદીમ હૈ જો હાદિસે સમાઅત સે સુના નહીં જાતા. ચૂનાંચે કલામે કુદ્દસી મેં હૈ **"હંમેશા બંદા નફિલ ઈબાદત સે મેરે નઝદીક હોતા હૈ (યહાં નફિલ ઈબાદત કે માની ખાલીસ બંદગી કે હૈ) હત્તા કે મૈં ઉસ્કે કાન, ઉસ્કી આંખ, ઉસ્કી ઝબાન, ઉસ્કા હાથ યા પાંવ બન જાતા હું"** જીસ્કો યે બાત હાસિલ હો જાએ તો વહ હદે હુરમત કી હિફાજત કર સકતા હૈ.

.... ઔર જીસ્કો હુરમત હાસિલ ન હો તો વહ ફાસિક હૈ. યાની જો આદમી 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' કહેને કે વક્ત યે ન સમઝે કે હક કે સિવાયે દૂસરા સામેઅ નહીં હૈ તો વહ ફાસિક હૈ ઔર જીસ્કો ઐસા યકીન ન હો કે અલ્લાહ હી સામેઅ હૈ ઔર ઉસ્સે અલ્લાહ હી મુતકલ્લીમ હૈ તો વહ

કે તબ્કે સે ખારિજ હૈ, ગોયા કે વહ મકામે વહદાનિયત કે દાવે મેં ઝૂઠા હૈ.

- ઔર જાનો કે તાઅત મસ્લન નમાજ જકાત ઔર હજ વગૈરા કભી ઈનસે ભી રિયા મીલ જાતી હૈ ઔર સદકે મેં શુબ્હાત આ જાતે હૈં, લેકિન કલ્મએ 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' કા ઝિક્ર મોમીન ખુલૂસેદિલ સે હી કરતા હૈ ઔર ઈસ્મે ઈખ્લાસ મૌજુદ રહતા હૈ, લિહાજા ઝાકિર કેલિયે ઈખ્લાસ વાજીબ હૈ. અગર બગૈર ઈખ્લાસ કે કહેગા તો મોમીન ન રહેગા ઔર ન તો આખેરત કે અજાબ સે નજાત પાયેગા.

માનિંદ કૌલુલ્લાહિતઆલા કે.....

"ફઅબુદિલ્લાહ. મુખ્લિસ.લ્લહુદ્દીન્ (૨) અલા. લિલ્લાહિદ્દીનુલ્ખાલિસ્"....

સૂ. જૂમર (૩૯)

યાને અલ્લાહ કી ઈબાદત કરો ખાલિસ કર કે વાસ્તે ઉસ્કે ઈબાદત બેશક ઈબાદત ખાલિસ અલ્લાહ કે લિયે હી હૈ

- ઔર કૌલુલ્લાહીતઆલા.....

'કહે દે કે મેરી નમાજ ઔર સબ ઈબાદતેં ઔર મેરા જીના ઔર મરના સબ અલ્લાહ કે લિયે હૈ જો સારે જહાં કા પરવરદિગાર હૈ, કોઈ ઉસ્કા શરીક નહીં ઔર ઈસી તૌહિદ કા મુઝકો હુકમ હુવા હૈ ઔર મૈં સબસે પહલા મુસલમાન હું.'

ઈસ આયત સે ભી માલૂમ હોતા હૈ કે સારી ઈબાદતેં ખાલિસ અલ્લાહ હી કે વાસ્તે હોની ચાહિયે....

قُلْ اِنَّ صَلَاتِیْ وَنُسُكِیْ وَمَحْیَایَ وَمَمَاتِیْ لِلّٰهِ
رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ۝ ۱۶۳ لَاشَرِیْكَ لَهٗ ۚ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ
وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِیْنَ ۝ ۱۶۴ الانعام ۶

કુલ્ ઇન્નિ સ.લાતી વ નુસુકી વ મહ્યા.ય વ મ.માતી લિલ્લાહી રબ્બિલ્‌આલ.મીન્ (૧૬૩) લા શરીક. લહૂ વ બિઝાલિક. ઉમિરતુ વ અના. અવ્વલુલ્મુસ્લિમીન્. (૧૨૪) સૂ. અન્‌આમ (૬)

- ફર્માયા નબી (સ.અ.) ને કે,

  જો શખ્સ 'લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ' યકીને ખાલિસ સે કહેગા તો જન્નત મેં બગૈર હિસાબ વ અઝાબ કે દાખિલ હોગા.

- નીજ નકલ હૈ કે હઝરત મેહદી (અ.સ.) ને ફર્માયા કે કલ્મએ લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ કી ચાર કિસ્મેં હૈં.

  ૧) લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ 'ગુફતની' પાની મેં પત્થર.

  ૨) લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ 'દાનિસ્તની' (ઇલ્મુલ્યકીન)આગ મેં પત્થર.

  ૩) લાઇલાહ ઇલ્લલ્લાહ 'ચશીદની' (ઐનુલ્યકીન) આગ મેં શમા.

  ૪) લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ 'શુદની' (હકકુલ્યકીન) આગ મેં નાલ.

- દાનિસ્તની, ચશીદની ઔર શુદની યે તીનોં મરતબે તમામ અંબિયા ઔર ઔલિયા રખતે હૈં - યાને ઇલ્મુલ્યકીન, ઐનુલ્યકીન ઔર હકકુલ્યકીન ઔર એક કિસ્મ જો લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ 'ગુફતની' કી હૈ વહ મુનાફિકોં કી સિફત હૈ.

- મગર તાલિબે સાદિક જો અપને દિલ કે રૂખ કો ગૈરેહક સે ફેર લિયા હૈ ઔર અપને દિલ કે રૂખ કો ખુદા કી તરફ લાયા હૈ ઔર હંમેશા ખુદા કે સાથ મશગુલ રહેતા હૈ, દુનિયા ઔર ખલ્ક સે ઉજલત ઇખ્તેયાર કિયા હૈ ઔર ખુદ સે બાહિર આને કી હિમ્મત કરતા હૈ ઐસે શખ્સ પર ભી ઈમાન કા હુકમ કિયે હૈં.

- ઈમાન યે હૈ ભાઇ, કે મોમીન કો ચાહિયે કે 'લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ' કેહને કે મુકામ મેં 'લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ' કે માની કા ધ્યાન રખ્ખે. યાની જૈસા કે લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ કા કાઇલ હુવા હૈ ઉસી તરહ લાઇલાહા.... કા દાના હો

જાએ. ઔર જબ લાઈલાહા કા દાનાહુવા હૈ તો જાયજ હૈ કે લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ કા બીના હો જાએ ઔર જો શખ્સ લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ કા બીના હોતા હૈ, હૈરત વ તબાહી મેં પળતા હૈ, કહને, સમઝને ઔર જાનને સે બાજ રહેતા હૈ. પસ ન ઈલ્મ રહેતા હૈ, ન હુસ્ન, ન શૌક રહેતા હૈ, ન ઊન્સ...

- ઔર લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ કે કલ્મે મેં ઉસ માબુદ કી નફ્ી કરના હૈ જો ખુદાતઆલા કે સિવાયે હૈ.
- નીજ નકલ હૈ કે હ. મહેદી (અ.સ.) ને ફર્માયા કે લાઈલાહા... કિસી કે દિલ પર ઈત્ની મિકદાર ઠહર જાએ (જીસ તરહ કે) કોઈ શખ્સ મૂંગ કા દાના ગાય કે સિંગ પર ડાલે ઔર આવાજ કરે, ઉસ્કા કામ તમામ હો જાએ.
- ઔર નીજ નકલ હૈ હ.મહેદી (અ.સ.) ને ફર્માયા કે અગર 'લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ' મોમીન કે દિલ પર ઈસ કદર ઠહેર જાએ જૈસા કે એક ઘર રૂઈ સે ભરા હુવા હો, વહાં એક ચિંગારી ડાલ દી જાએ ઔર ઉસી વક્ત નિકાલ લી જાએ તો ઊસ જગહ કે વહ ચિંગારી ડાલી જાતી હૈ વહ જગેહ જલ જાતી હૈ. લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ કી સિફત ઐસી હૈ કે ગૈરૂલ્લાહ કી સારી મહોબ્બતોં કો જલા દેતી હૈ.
- હમ પર અફસોસ હૈ કે હમારી તમામ ઉંમ્ર મેં એક બાર ભી ઐસા ન હુવા કે હમારે દિલ પર લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ ઈત્ની મિકદાર ઠહેર જાએ.
- ફર્માને ખુદા હૈ કે.....

"જબ નમાજ઼ અદા કર દી જાએ તો ઝમીન પર (મસ્જીદ મેં) ફૈલ જાઓ. ઔર અલ્લાહ કે ફઝ઼્લ કો ચાહો (અલ્લાહ કી બીનાઈ કો ચાહો) ઔર અલ્લાહ

કા ઝિક્રે કસીર કરો. શાયદ તુમ (કુર્બે ઈલાહી હાસિલ કરને મે) કામ્યાબ હો સકો. ઔર જબ વહ કિસી તિજારત યા લહવ કો દેખતે હૈં તો ઉસ પર તૂટ પળતે હૈં યા તુમ્હેં ખડા છોડ દેતે હૈં. કહદો કે અલ્લાહ કે પાસ લહવ ઔર તિજારત કોઈ ઊમ્દા ચીઝ નહીં ઔર અલ્લાહ સબસે બેહતર રિઝ્ક દેનેવાલાહૈ. (૧૦)

સૂ. જુમા (૬૨)

فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوْا فِی الْاَرْضِ
وَابْتَغُوْا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا
لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝ الجمعة ۶۲:۱۰

ફઈઝા કુઝિય.તિસ્સલાતુ ફન્તશિરૂ ફિલ્અર્ઝિ વબ્ત.ગૂ મિન્ ફઝ્લિલ્લાહિ વઝ્કુરુલ્લાહ કસીરલ્ લ.અ.લ્લકુમ તુફલિહૂન

● ઔર ફર્માને ખુદા....

અલ્લાહ આસ્માનોં ઔર જમીન કા નૂર હૈ, ઊસ્કે નૂર કી મિસાલ એક તાકચે કી હૈ, જીસ્મેં ચરાગ હૈ ઔર ચરાગ એક શીશે મેં હૈ, શીશા ઐસા હૈ ગોયા કે વહચમકતા હુવા તારા હૈ, વહ ચરાગ રૌશન કિયા જાતા હૈ, ઝૈતુન કે એક મુબારક દરખ્ત સે, જો ન મશ્રીક મેં હૈ ઔર ન મગ઼રીબ મેં, કરીબ હૈ કે ઊસ દરખ્ત કા તેલ રૌશન હોવે અગરચે ઊસ્કો આગ ન ભી છુંએ તો, નુરુન અલાનૂર હોગયા. અલ્લાહ જીસ્કો ચાહતા હૈ, અપને નૂર ૦ા રાસ્તા બતા દેતા હૈ, ઔર અલ્લાહ લોગોં કે ફાયદે કે લિયે મિસાલેં બયાન કરતા હૈ ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ કો જાનને વાલા હૈ (૩૫) (ઔર વહ ચરાગ રૌશન હોતા હૈ...) ઐસે ઘરોં મેં કે અલ્લાહ ને હુક્મ દિયા હૈ ઊન્કે

દુરસ્ત કરને કા ઔર ઈસ્કા કે વહા ઊસ્કા નામ લિયા જાએ, ઊસમેં તસ્બીહ કરતે રહતે હૈં, સુબ્હોશામ ઐસે લોગ જીન્કો નહીં ગાફિલ કરતી સૌદાગરી ઔર ન ખરીદો ફરીષ્ત અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે (૩૬) સૂ. નૂર. (૨૪).

اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ مَثَلُ نُوْرِهٖ كَمِشْكٰوةٍ
فِيْهَا مِصْبَاحٌ ؕ اَلْمِصْبَاحُ فِيْ زُجَاجَةٍ ؕ اَلزُّجَاجَةُ
كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ
زَيْتُوْنَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَّلَا غَرْبِيَّةٍ ۙ يَّكَادُ زَيْتُهَا يُضِيْٓءُ
وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ؕ نُوْرٌ عَلٰى نُوْرٍ ؕ يَهْدِى اللّٰهُ
لِنُوْرِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ؕ
وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيْمٌ ۝ ٣٥ فِيْ بُيُوْتٍ اَذِنَ اللّٰهُ
اَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيْهَا اسْمُهٗ ۙ يُسَبِّحُ لَهٗ فِيْهَا
بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ۝ ٣٦ رِجَالٌ ۙ لَّا تُلْهِيْهِمْ تِجَارَةٌ وَّلَا بَيْعٌ
عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ..... ۝ ٣٧ النور ٢٤

અલ્લાહુ નુરૂસ્સમાવાતિ વલ્અર્ઝ, મસ.લુ નૂરિહિ કમિશ્કાતિન્ ફીહા મિસ્બાહુન્, અલ્મિસ્બાહુ ફી ઝૂજાજતિન્, અઝ્ઝુજાજતુ, ક.અ.ન્નહા કવ્કબુન્ દુર્રિયુંય્ યૂકદુ મિન્ શ.જ.ર.તિમ્ મુબાર.ક.તિન્ ઝૈતૂન.તિલ્ લાશર્કિય્યતિવ્ વલા ગર્બિય્યતિય્ યકાદુ ઝૈતુહા યુઝીઉ વલવ્ લમ્

તમ્સસ્હુ નાર, નૂરુન્ અલાનૂર, યહ્દિલ્લાહુ લિનૂરિહી મૈંયશાઅ્, વયઝ્રિબુલ્લાહુલ્અમ્સાલ. લિન્નાસ્, વલ્લાહુ બિકુલ્લી શૈઇન્ અલીમ (૩૫) ફી બુયૂતિન્ અઝિનલ્લાહુ અ્ન્ તુર્ફ.અ. વયુઝ્ક.ર. ફીહસ્મુહૂ-યુસબ્બિહુ લહુ ફીહા બિલ્ગુદુવ્વિ વલ્આસાલિ (૩૬) રિજાલુલ્ લા તુલ્હીહિમ્ તિજાર.તૂંવ્ વલા બૈઉન્ અન્ ઝિકરિલ્લાહ્.... (૩૭)

સૂ. નૂર. (૨૪)

★★★ (યહાં ઈસ આયત મેં અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ કે અલ્લાહ જીસે ચાહતા હૈ અપને નૂર કા રાસ્તા બતા દેતા હૈ ઔર વહ અપને નૂરકા રાસ્તા ઉન લોગોં કો બતા દેતા હૈ ઔર અપને નૂર કે ચરાગ કો જીસ્કી મિસ્સાલ ઉપર કી આયત મેં બયાન કી ગઈ હૈ, ઉન ઘરોં મેં રૌશન કરતા હૈ, જીન ઘરોં મેં સુબ્હોશામ અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતે હૈં ઐસે લોગ જીન્હેં સૌદાગરી ઔર ખરીદોફરોખ્ત ઝિક્રુલ્લાહ સે ગ઼ાફિલ નહીં કરતી.

ઔર ઈસ આયત મેં અલ્લાહ ને અપને નૂર કી મિસ્સાલ બતાઈ હૈ, ઉસ્સે મુરાદ સૈયદે કાયેનાત, રેહમતે આલમ, હ.સૈયદ મુહંમદ મુસ્તુફા સ.અ.વ. હૈ.... હઝરત ઈબ્ને ઊમર ર.અ. સે મરવી હૈ કે તાક (રૌશનદાન) તો સૈયદે આલમ સ.અ.વ. કા સીના મુબારક હૈ ઔર શીશા (કંદીલ - ફાનુસ) આપકા કલ્બે અતહર હૈ ઔર ચરાગ઼ વહ નૂર હૈ જો અલ્લાહતઆલા ને ઉસ્મેં રખ્ખા હૈ કે ન શરકી હૈ, ન ગ઼રબી (ન યહુદી ન નસરાની) એક દરખ્તે મુબારક સે રૌશન હૈ, વહ દરખ્ત હઝરત ઈબ્રાહીમ અ.સ. હૈ, ઔર નૂરેકલ્બે ઈબ્રાહીમ પર નૂરે મુહંમદી નૂર પર નૂર હૈ (તફસીર - કન્જુલ ઈમાન)

.....ઔર યે નૂરે મુહંમદી ઉન ઘરોં મેં ઔર ઉન લોગોં કે દિલોં મેં રૌશન હોતા હૈ જો સુબ્હો શામ અલ્લાહ કા નામ લેતે હૈં ઔર ઝિક્રુલ્લાહ મેં લગે રહેતે હૈ ઔર જીન્હેં સૌદાગરી

ઔર ખરીદો ફરોખ્ત અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે ગાફિલ નહીં કરતી.

ઈસીલિયે ખાતિમે વિલાયતે મુહંમદી, હ. સૈયદ મુહંમદ મહેદીયે મૌઊદ, ખલીફતુલ્લાહ ને કુર્આન કી રૂ સે અલ્લાહ કે હુકમ સે અપને માનને વાલોં પર 'ઝિક્રે દવામ' ઔર 'તલબે દિદારે ખુદા' કો ફર્ઝ કિયા ઔર ઉન્હેં ઝિક્રે ખફીકી તાલીમ દી, વહ 'ઝિક્રે ખફી' જો બારે અમાનત કે તૌર પર રસૂલે ખુદાને ખ્વાજા ખિજર (અ.સ.) કો સોંપા થા ઔર હ.ખ્વાજા ખિજર ને આપકે જદ્દે અમજદ હ. મુહંમદ મુસ્તુફા કી યે અમાનત આપકો ખોખરી મસ્જીદ મેં સોંપી થી, ઉસ ઝિક્રે ખફી કે જરીયે આપને ઉમ્મતે મુહંમદીયા કો ઈસ કાબિલ બના દિયા કે વહ ફનાફિશ્શૈખ, ફનાફિર્રસૂલ ઔર ફનાફિલ્લાહ હોકર સરકી આંખો સે ઈસ દારે દુન્યા મેં અલ્લાહ કા દિદાર કર સકે ઔર યહાં દેખકર વહાં (આખેરતમેં) પહેચાન સકે... માનિંદ કૌલુલ્લાહીતઆલા કે...... **"વમન્ કાન - ફી હાઝિ હી અઅ્મા ફ. હુવ - ફીલ્આખિરતી અઅ્મા". યાને જો કોઈ યહાં કા અંધા હૈ વહ આખેરત કા ભી અંધા હૈ**

وَمَنْ كَانَ فِيْ هٰذِهٖۤ اَعْمٰى فَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى

وَاَضَلُّ سَبِيْلًا ۝ بنی اسرآئیل ۱۷

..... ઔર ઊમ્મતે મુહમ્મદીયા કો ખુસુસન ઔર અવામુન્નાસ કો ઉમૂમન દાવત દી કે....

"જો કોઈ ચાહતા હૈ કે અપને રબકા દિદાર કરે ઉસે ચાહિયે કે અમલે સાલેહ (તર્કેદુન્યા) કરે ઔર અપને રબકી બંદગી મેં કિસીકો શરીક ન કરે"

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا
وَّلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ اَحَدًا ۝١١٠

ફમન્ કાન યર્જૂ લિક઼ાઅ. રબ્બિહી ફલ્યઅમલ્
અ.મ.લન્ સ઼ાલિહંવ્ વલા યુશરિક્ બિઈબાદ.તિ
રબ્બિહી અ.હ.દા (૧૧૦) સૂ.કહફ (૧૮).

...ઔર યે દાવત દેકર આપને અપની ઝાતકો ઉસ આયત કા મિસ્દાક બના લિયા જીસ્મેં અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ કે....

“કેહ દો એ મુહંમદ યે મેરા રાસ્તા હૈ, બુલાતા હું અલ્લાહ કી તરફ ઉસ્કે દિદાર કે લિયે (ઉસ્કી બસીરત પર, મારેફત પર) મૈં ઔર મેરા તાબએતામ ઔર અલ્લાહ પાક હૈ (શિર્ક સે) ઔર મૈં મુશ્રીકીન મેં સે નહીં હૂં (૧૦૮) સૂ.યુસુફ (૧૨)

قُلْ هٰذِهٖ سَبِيْلِيْٓ اَدْعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ ۣ عَلٰي بَصِيْرَةٍ
اَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِيْ ۭ وَسُبْحٰنَ اللّٰهِ وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝١٠٨
[يوسف ١٢]

- હદીસ નબી ને ફર્માયા કે લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ કા ઝિક્ર ઈમાન કો ઐસા ઉગાતા હૈ જૈસા કે પાની તરકારી કો.
- કૌન યે કર સકતા હૈ કે અપને યાર સે દિલ હટાલે, મગર વહીશખ્સ જો પત્થર સે જયાદા સખ્ત દિલ રખતા હૈ.
- જબ તક તુ ‘લા’ કી ઝાડુ સે રાસ્તા સાફ ન કરે,

'ઈલ્લલ્લાહ' કે મહલ મેં કયોંકર પહૂંચે.

- ઔર અલ્લાહ પાક ફર્માતા હૈ કે.....

"જો મેરે ઝિક્ર સે મુંહ ફેરે તો ઉસ્કે લિયે તંગ મઈશત (રોજી) હોગી ઔર કયામત કે દિન હમ ઉસ્કો અંધા ઉઠાયેંગે, કહેગા ઐ મેરે રબ તૂને મુઝે અંધા કરકે કયોં ઉઠાયા મૈં તો બીના થા. તો ફર્માએગા કે કયા યું હી તેરે પાસ હમારી આયતેં આઇ થીં જો તૂ ભૂલ ગયા ઔર ઈસી તરહ આજ તૂ ભૂલા જાએગા."

(સૂ. તાહા (૨૦) આયત ૧૨૪-૧૨૬)

- કલામે કુદસી હૈ ઐ આદમ કે બેટે તૂ મેરી ઈબાદત કે લિયે વકફ હોજા, મૈં તેરે સીને કો તવંગરી સે ભર દૂંગા ઔર તેરી મોહતાજી કો બંદ કર દૂંગા ઔર અગર તૂ મેરી ઈબાદત નહીં કરેગા તો તેરે હાથ કો શુગલ સે ભર દૂંગા ઔર તેરે ફક્ર કો બંદ નહીં કરુંગા.
- ફર્માયા નબી ને "ઈન્સાન કી સાંસે ગીની હૂઇ હૈં, જો સાંસ બગૈર યાદે ઈલાહી કે નિકલતી હૈ વહ મુર્દા હૈ".
- કહેતે હૈં કે આદમી કે વજૂદ મેં દિન ઔર રાત મેં ૨૪,૦૦૦ બાર સાંસ ચલતી હૈ.
- પસ મુર્દગી કી સિફ્તં મોમીન મે નહીં હોની ચાહીયે. નબી (સ.અ.) ને ફર્માયા.....

"સુનો, તેહકીક કે અવલિયા અલ્લાહ મરતે નહીં, બલ્કે એક ઘર સે દુસરે ઘર મુન્તકિલ હોતે હૈં."

- યે મુર્દગી કી સિફત કાફિરોં કે જુમરે સે હૈ. ચૂનાંચે અલ્લાહતઆલા ફર્માતા હૈ કે, "તુ નહીં સૂના સકતા મુર્દો કો ઔર નહીં સૂના સકતા બહેરોં કો પૂકારના જબ કે વહ રૂગર્દાની કરે મુંહ ફેર કર".

- ખુદા કે ફર્માન ઔર ફર્માને રસુલુલ્લાહ સે માલુમ હુવા કે અગર એક સાંસ ભી બગૈર ઝિક્ર કે જાયે તો વહ શખ્સ મુર્દા હૈ ઔર ઉસ્કો ગાફિલ કેહ સકતે હૈં..... માનિંદે કૌલુલ્લાહીતઆલા..

"ઔર અપને પરવરદિગાર કા ઝિક્ર કરતે રહો અપને જી મેં ગિડગિડાતે હુવે ઔર ખૌફ કે સાથ ઔર બેઆવાજ નિકલે જબાન સે (આવાજ કે બગૈર યાને સાંસોં મેં) સુબ્હ ઔર શામ ઔર ગાફિલોં મેં સે મત હોજાના".

સુ.અઅરાફ (૭) આ. (૨૦૫)

- ઔર હકતુઆલા ને જહાં કહીં ગફલત કા ઝિક્ર ફર્માયા હૈ, કાફિરોં કકે હક મેં ફર્માયા હૈ... બલ્કે ગફલત કાફિરોં કી સિફત હૈ ઔર મુસ્તુફા (સ.અ.) કો મના ફર્માયા કે ઐ મુહંમદ... ગાફિલોં સે મત હો, પસ હમારે લિયે કર્યો કર રવાં હો સકતા હૈ કે ગફલત મેં રહેં. પસ અગર ગફલત હૈ તો ઈમાન કી સિફત કહાં રહી, પસ યે ગફલત દોઝખ મેં લે જાયેગી.

- ચૂનાંચે અલ્લાહતુઆલા ને ફર્માયા

"ઔર હમને પૈદા કિયે હૈં જહન્નમ કે લિયે બોહતેરે જીન ઔર ઈન્સાન, ઉન્કે દિલ હૈં ઉન્સે સમઝતે નહીં, ઔર ઉન્કી આંખે હૈં કે ઉન્સે દેખતે નહીં, ઔર ઉન્કે કાન હૈં કે ઉન્સે સૂનતે નહીં, વહ માનિંદે ચાર પાયોં કે હૈ બલ્કે ઉન્સે ભી જયાદા ગુમરાહ હૈં, વહી લોગ ગાફિલ હૈં".

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ
لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ
بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ۝ ١٧٩ الاعراف ٧

વ.લ.ક.દ્ ઝરઅ્ના લિજહન્ન.મ. કસીરમ્ મિનલ્જીન્નિ વલ્ ઈન્સિ લહુમ્ કુલૂબૂલ્ લા યફક્.હુન. બિહા વલહુમ્ અઅ્યુનુલ્ લા યુબ્સિરૂન. બિહા, વ લહુમ્ આઝાનુલ્ લા યસ્મઊન બિહા, ઉલાઈક.કલ્અન્આમિ બલ્હુમ્ અઝ.લ્લુ, ઉલાઈક.હુમુલ્ગાફિલૂન. (૧૭૯)

સૂ. અઅ્રાફ (૭)

- ઔર હકત્આલાને દોનોં વકત (સુબ્હો શામ) કો યાદ કિયા ઔર ઈન દોનોં વકત સે મુરાદ તમામ રાત ઔર તમામ દિન હૈ.
- ઔર નીઝ નક્લ હૈ કે હ.મહેદીઅ ને ફર્માયા કે.......

"એક વકત 'સુલ્તાનુલ્લયલ' હૈ ઔર એક વકત સુલ્તાનુન્નહાર' હૈ. જો શખ્સ ઈન દોનોં વકતોં કો ઝાયે કરે વહ દીનેખુદા કા ફકીર નહીં''

★★★ પસ કલામે ખુદા ઔર રસૂલ ઔર કૌલે મહેદી સે માલુમ હુવા કે ઝિક્રે કસીર કે બગૈર દોઝખ સે નજાત નહીં, માનિંદ કૌલુલ્લાહી તઆલા કે.......

"તુમ અલ્લાહ કા બહુત ઝિક્ર કરો શાયદ કે તુમ કામ્યાબ હો*''

પસ જો શખ્સ કે હર એક નમાઝ સે ફારિગ હોને કે બાદ પરાગંદહ ન હો ઔર ખુદાતઆલા કી જમીન મેં ફઝૂલ ન ઢૂંઢે (યાને બિનાઈ તલબ ન કરે) ઔર ઝિક્રે કસીર મેં લગા ન રહે તેહકીક કે વહ ખુદા કે અઝાબ સે નજાત નપાયે.

★★★ ઔર નીઝ નક્લ હૈ કે હ.મહેદીઅ ને પાંચ પહેર કે ઝિક્ર કો ઝિક્રે કસીર ફર્માયા હૈ, ઔર ઝિક્રે કસીર ઈસ તર્તીબ સે ફર્માયા કે......

અવ્વલ સુબ્હ સે ડેઢ પહેર તક ઔર ઝોહર કે બાદ સે ઈશા કે

વક્ત તક ખુદાકી યાદ મેં રહે. તાકે ઉસ્સે રાતદિન ઝ્રાયે ન હોં.

- ઔર હ. મહેદીઅ ને તીન પહેર કે ઝિક્ર કો ઝિક્રે કલીલ ફર્માયા. ઔર ઝિક્રે કલીલ કો મુનાફિકોં કી સિફત ફર્માયા.

- ચૂનાંચે અલ્લાહતઆલા ને ફર્માયા......

તેહકીક મુનાફિકીન અલ્લાહ સે દગાબાજી કરતે હૈં ઔર અલ્લાહ ભી ઉન્કો દગા દેગા, ઔર જબ નમાજ઼ પઢને ઉઠતે હૈં તો સુસ્ત વ કાહિલ હોકર ખડે હોતે હૈં, લોગોં કો દિખાને કી નમાજ઼ પઢતે હૈં ઔર અલ્લાહ કો બહુત કમ યાદ કરતે હૈં.

સૂ. નિસાઅ્ (૭) આ (૧૪૨)

إِنَّ الْمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ وَإِذَا
قَامُوا إِلَى الصَّلَوٰةِ قَامُوا كُسَالَىٰ يُرَآءُونَ النَّاسَ
وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ۝ ١٤٣ النساء ٤

- ઔર હ. મહેદીઅ ને ચાર પહેર કે ઝિક્ર કો ઝિક્રે મુશ્રીકાં ફર્માયા. યાની ચાર પહેર ખુદા કી યાદ ઔર ચાર પહેર ગૈરે ખુદા કી યાદ મેં મશ્ગુલ રહેતે હૈં યાની હક કી ઔર શયતાન કી દોસ્તી કો મસાવી કરતે હૈં. (બરાબર)

માનિંદે કૌલુલ્લાહી તઆલા ....

“ઔર લોગોં મેં સે બાઝ વહ હૈં જો ગૈરૂલ્લાહ કો શરીક ઠહેરાતે હૈં ઔર ગૈરૂલ્લાહ સે ઐસી મહોબ્બત રખતે હૈં જૈસી કે અલ્લાહ સે રખના ચાહિયે ઔર મોમીનોં કો સબસે જ઼્યાદા મુહબ્બત ખુદા હી સે હોતી હૈ”.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّتَّخِذُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُّحِبُّوْنَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَشَدُّ حُبًّا لِّلّٰهِ ...... ١٦٥ البقرة ٢

વમિન.ન્નાસિ મૈંયત્ત.ખિઝુ મિન્દૂનિલ્લાહિ અન્દાદંયૂ યુહિબ્બૂન.હુમ્ ક.હુબ્બિલ્લાહ, વલ્લઝીન.આમનૂ અશ.દુ હુબ્બલ્.લિલ્લાહી.... સૂ.બકરહ (૨) આ. (૧૬૫)

- ઔર "જીસ્કો કીસી ચીજ઼ કી મુહબ્બત જ઼યાદા હોતી હૈ તો ઉસ્કો ઉસ્કી યાદ ભી જ઼યાદા હોતી હૈ".

માનિંદે કૌલુલ્લાહીતઆલા......

"જબ ખુદાએ વાહિદ કા ઝિક્ર કિયા જાતા હૈ તો સખ્ત હો જાતે હૈં ઊન લોગોં કે દિલ જો આખેરત પર ઈમાન નહીં રખતે હૈં ઔર જબ ગૈરુલ્લાહ કા ઝિક્ર કિયા જાતા હૈ તો યકાયક વહ ખુશ હો જાતે હૈં".

- મીરાં સૈયદ મહેમુદ (રજી.) ને ફર્માયા કે.......

હઝરત મહેદી ને ઐસા ફર્માયા કે ઝિકે કસીર કરો. હ.મહેદી ને ઝિકે કસીર કિસ તરતીબ સે બયાન ફર્માયા. તો તમામ મુહાજીરીન અર્ઝ કિયે કે ઈસ તરતીબ સે કે અવ્વલ સુબહ સે ડેઢ પહેર તક હુજરે મેં રહેં ઔર દો શખ્સ એક જગહ ન બૈઠેં, ઔર ઝોહર કે બાદ સે અસર કે વકત તક ખુદા કી યાદ મેં મશ્ગુલ રહેં. બાદ નમાઝે અસ્ર મગરીબ તક બયાન સુનેં, બાદ નમાઝે મગરીબ ઈશાં તક ઝિક્ર કરેં ઔર અગર કોઈ શખ્સ ડેઢ પહેર કે દરમ્યાન અપને હુજરે સે બાહર આયે તો ઉસ્કે હુજરે કો પારહ પારહ કરેં ઔર ઉસ્કા હાથ પકડકર દાયરે કે બાહેર કર

દેં. અગર ચે યે બંદા હો ઐસા હી કરેં. તમામ યારોં ને કુબુલ કિયા.

- પસ હ. મહેદી કી હંમેશા યે કોશિશ રહેતી થી કે રાત દિન હકતૂઆલા કી યાદ મેં રહેં ઔર દો શખ્સ એક જગહ ન બૈઠેં ઔર દુન્યા કે કિસ્સોં બલ્કે કુરૂઆન પઢને સે ભી મુબ્તદીકો મના કિયા ઔર ફર્માયા કે દિલ ગાફિલ હોતા હૈ.

- ઔર જાનના ચાહિયે કે બેકાર બાતેં બેહદ બૂરી હૈં. વહ હર ચીજ઼ કે જો દીન કા મકસદ ઔર દીન કે મુઆલેજે કી નિયત ન રખતી હો વહ સબ ફૂઝૂલ હૈ ઔર જો કૌલોફૈલ કે ખુદા કે લિયે હૈ ઔર ખુદા કે રાસ્તે પર વહ ફુઝૂલ નહીં હૈ....

.......માનિંદે કૌલુલ્લાહી તૂઆલા કે.....

"કેહ દે કે મેરી નમાજ઼ ઔર સબ ઇબાદતેં ઔર મેરા જીના ઔર મરના સબ અલ્લાહ કે લિયે હૈ જો સારે જહાં કા પરવરદિગાર હૈ કોઇ ઉસ્કા શરીક નહીં ઔર ઇસી તૌહિદ કા મુઝકો હુકમ હુવા હૈ ઔર મૈં સબસે પહેલા મુસલમાન હું" (૧૬૪) સૂ. અનૂઆમ (૬).

قُلْ اِنَّ صَلَاتِيْ وَنُسُكِيْ وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِيْ لِلّٰهِ
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۱۶۳ لَا شَرِيْكَ لَهٗ ۚ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ
وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِيْنَ ۝۱۶۴ الانعام ۶

કુલ્ ઇન્ની સ્રલાતી વનુસુકી વ મહ્યાય. વ મમાતી લિલ્લાહિ રબ્બિલ્આલ.મીન (૧૬૩) લા શરીક.લહુ, વબિઝ઼ાલિક.ઉમ્રિતુ વ અના અવ્વલુલ્મુસ્લિમીન (૧૬૪) સૂ. અનૂઆમ (૬)

● જાન લો કે બંદે સે ખુદા કી રૂગર્દાની કી અલામત ઉસ્કા લાયઅની કામોં મેં મશ્ગુલ હોના હૈ. અગર આદમી કી ઉમર એક સાઅત ભી બેકાર કામોં મેં સર્ફ હો તો ખસારે મેં આયા ઔર ઊસ્કી હસરત દરાઝ હૂઇ
માનિંદે કૌલુલ્લાહીતઆલા.......

ઝમાનેકી કસમ બેશક ઇન્સાન ખસારે મે હૈ સિવાયે ઉન લોગોં કે જો ઈમાન લાયે ઔર નેક અમલ કરતે રહે ઔર એક દૂસરે કો હકકી તલ્કીન ઔર સબ્ર કી તાલીમ દેતે રહે.

وَالْعَصْرِ ۝ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِیْ خُسْرٍ ۝ اِلَّا الَّذِیْنَ
اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ ۝ وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ ۝ العصر ۱۰۳

વલ્ અસ્રી ઇન્નલ ઇન્સાન. લફી ખુસ્ર. ઇલ્લલ્લઝીન.આમનુ વ અમીલુસ્સાલિહાતિ વતવા સવ્ બિલ્હક્ક.વતવા સબ્બિસ્સબ્ર
સૂ. અસ્ર (૧૦૩)

ઔર જીસ્કી ઊમ્ર ૪૦ સાલસે મુત્જાવિજ હો ઔર ઉસ્કી નેકી ઉસ્કી બુરાઇ પર ગાલિબ ન હોતો ઉસ્કો ચાહિયે કે દોઝખ મેં જલને કે લિયે તૈયાર રહે.

● ફર્માને ખુદા હૈ....

"પસ તુમ અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતે રહો, ખડે ઔર બૈઠે ઔર લેટે, ફિર જબ તુમ મુત્મઇન હો જાઓ તો નમાઝ કાયમ કરો બેશક નમાઝ મોમીનોં પર મુકર્રરહ અવકાત મેં ફર્ઝ હૈ".

فَاِذَا قَضَيۡتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذۡكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَّقُعُوۡدًا

وَّعَلٰى جُنُوۡبِكُمۡ فَاِذَا اطۡمَاۡنَنۡتُمۡ فَاَقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ اِنَّ

الصَّلٰوةَ كَانَتۡ عَلَى الۡمُؤۡمِنِيۡنَ كِتٰبًا مَّوۡقُوۡتًا ۝١٠٣ النِّسَآء ٤

ફઈઝા કઝૈતુમુસ્સલાત.ફઝ્કુરુલ્લાહ.કિયામંવ્ વકુઊદંવ્ વઅલાજુનૂબિકુમ, ફઈઝત્મઅનન્તુમ્ ફ.અકીમુસ્સલાહ, ઈન્નસ્સલાત.કાન.ત્ અલલ્ મુઅમિનીન.કિતાબમ્ મવ્કૂતા (૧૦૩)

સૂ. નિસાઅ (૪)

- પસ અલ્લાહ કા ઝિક્ર ફર્ઝે દાઈમ હૈ જો શખ્સ કે ફર્ઝે દાઈમ કો અદા ન કરે ઉસ્સે વકતિયા ફર્ઝ કુબૂલ ન હોગા.
- ફર્માયા નબી (સ.અ.) ને.....

"જીસ્ને ફર્ઝે દાઈમી કો અદા નહીં કિયા તો ઉસ્કા ફર્ઝે મૌકુત ભી કુબુલ ન હુઆ."

- અલ્લાહ કા ઝિક્ર હંમેશા કા ફર્ઝ હૈ ઔર કિસી હાલત મેં સાકિત ન હોગા. ઈસલિયે કે કિસી શર્ત સે મશ્રૂત નહીં. પસ ઈસ જહત સે ભી માલુમ હોતા હૈ કે, "ઝિકુલ્લાહ" તમામ ફરાઈઝ મેં અહમ્ મતલૂબ હૈ...
- ચૂનાંચે ફર્માયા અલ્લાહ તૂઆલા ને........

"તુમ પર જો કિતાબ નાઝિલ હૂઈ, તુમ ઉસ્કો પઢ દો ઔર નમાઝ કો કાયમ કર. તેહકીક કે નમાઝ ફહશ ઔર બૂરી બાતોં સે રોકતી હૈ (બાઝ રખતી હૈ) ઔર અલ્લાહ કા ઝિક્ર બહુત બડા હૈ ઔર અલ્લાહ જાનતા હૈ, જો કુછ તુમ કરતે હો".

اُتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ۭ اِنَّ الصَّلٰوةَ
تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ ۭ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ ۭ وَاللّٰهُ
٢٩
يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُوْنَ ۝٤٥ العنكبوت

ઉત્લુ મા ઊહિય. ઈલૈક.મિનલ્કિતાબિ વ અકિ઼મિસ્સ઼લાહ, ઈન્નસ્સ઼લાત. તન્હા અ઼નિલ્ફહ઼શાઈ વલ્મુન્કર, વ.લ.ઝિકુલ્લાહિ અકબર, વલ્લાહુ યઅ઼્લ.મુ મા તસ્નઊન (૪૫)
સૂ. અ઼ન્કબૂત (૨૯)

ફહશા સે યાની બૂરે અખ્લાક સે જો જીસ્મ સે તઆલ્લુક રખતે હૈં, વલ્મુન્કર યાની બૂરે અખ્લાક સે જો બાતીન સે તઆલ્લુક રખતે હૈં ઔર અલબત્તા અલ્લાહ કા ઝિક્ર તાસીર ઔર તજ઼કીયે નફસ કે ઐતબાર સ જયાદહ બુઝુર્ગ હૈ, ઉસ નમાજ઼ સે જો મખ્સૂસ હૈ.

● પસ જાન ઐ અઝીજ઼ કે ઝિક્રેદવામ કે બગૈર **‘તઝકીયેનફસ’**, **‘તજરીદ’** ઔર **‘તફરીદ’** હાસિલ ન હોંગે ઔર દિલ સે **‘તફરેકા’** દૂર ન હોગા ઔર **‘જમીયત’** મયસ્સર ન હોગી, ઔર **‘શયતાની વસવાસ’** ઔર **‘નફસાની’** મુરાદાત વ મતલૂબાત સે બાહિર નહીં આયેગા. પસ ચાહિએ કે હક કી યાદમેં ઈત્ની મદાવમત કરે કે હર વકત અવકાત સે ઔર હર હાલ હાલાત સે હક કીયાદ સે ખાલી ન રહે. ખ્વાહ આનાજાના હો, ઔર ખ્વાહ ખાના પીના હો, ખ્વાહ સુનના ઔર કેહના હો, બલ્કે તમામ હરકાત વ સુકનાત મેં હોશિયાર રહના ચાહિયે તાકે બેકારી મેં ન ગુજ઼રે બલ્કે સાંસ સે આગાહ રહે કે ગફલત મેં ન જાયે ઔર તાલિબે મૌલા (કા ફર્જ઼ હૈ કે) એક સાઅત હક કી યાદ સે ખાલી ન રહે.